

**DIAGNOZA ZJAWISKA PRZEMOCY
NA TERENIE GMINY WISKITKI**

Wstęp	2
METRYKA GMINY	4
Podstawowe informacje o gminie.....	4
Dane instytucjonalne dotyczące zjawiska przemocy	5
ZJAWISKO PRZEMOCY W GRUPIE DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW	8
Metodologia.....	8
Skala zjawiska przemocy domowej	9
Postawy mieszkańców dotyczące przemocy domowej	12
Przekonania dotyczące wychowania dzieci	17
ZJAWISKO PRZEMOCY WŚRÓD DZIECI I MŁODZIEŻY	19
Metodologia.....	19
Relacje z rodzicami, nauczycielami oraz klimat szkoły	19
Zjawisko przemocy rówieśniczej	24
Zjawisko przemocy domowej	31
Cyberprzemoc.....	33
Podsumowanie badań ankietowych i rekomendacje.....	35
Spis tabel i wykresów	37

Zgodnie z art. 2 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2023r. poz. 289 i 535) przez pojęcie przemocy domowej rozumie się: „jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:

- a) narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
- b) naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,
- c) powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,
- d) ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,
- e) istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej”.

Niebieska Linia, czyli Ogólnopolskie Pogotowie dla Ofiar Przemocy w Rodzinie, które oferuje pomoc osobom pokrzywdzonym różnego rodzaju przestępstwami, a także ich rodzinom czy świadkom tego typu zdarzeń, podkreśla, że do zdefiniowania przemocy konieczne jest spełnienie czterech warunków:

- działanie lub zaniechanie jest intencjonalne,
- jedna osoba ma wyraźną przewagę nad drugą,
- działanie bądź zaniechanie narusza prawa i dobra osobiste drugiej,
- osoba, która doświadcza przemocy, doznaje cierpienia oraz szkód fizycznych i psychicznych.

Zjawisko przemocy jest niezwykle skomplikowane i przez wiele osób bagatelizowane. Nie wszyscy zdają sobie sprawę, że jest ono obecne w życiu codziennym niemal każdego człowieka.

Raport ma na celu przedstawienie wyników badań ankietowych przeprowadzonych w drugiej połowie 2023 roku, obejmujących zagadnienia związane z występowaniem przemocy domowej, a także postawami społecznymi wobec tego zjawiska.

Dane dotyczące zjawiska przemocy uzyskane zostały w drodze anonimowych badań ankietowych przeprowadzonych w gminie Wiskitki wśród dwóch grup reprezentujących lokalne środowiska:

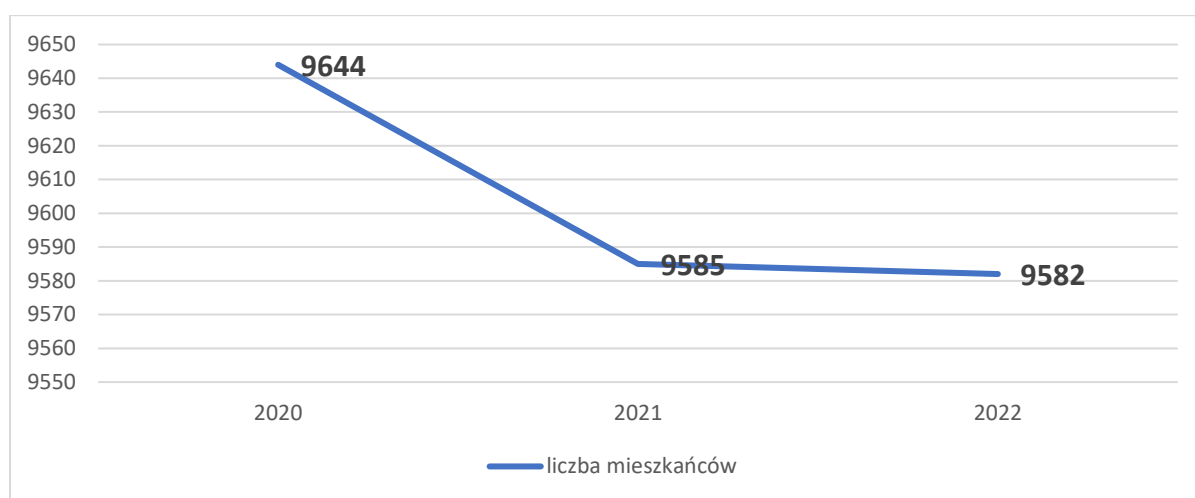
- dorośli mieszkańcy gminy,
- uczniowie ze szkół podstawowych (klasy V-VIII).

Podstawowe informacje o gminie

Gmina Wiskitki to gmina miejsko- wiejska położona w zachodniej części województwa mazowieckiego w powiecie żyrardowskim. Zajmuje powierzchnię 150,94 km².

W Gminie Wiskitki liczba mieszkańców na dzień 31.12.2022 r. wynosiła 9 582 osoby, z czego kobiety stanowią 50,75%. W latach 2020-2022 liczba mieszkańców gminy Wiskitki zmniejszyła się.

Wykres 1. Liczba mieszkańców w latach 2020-2022.

Źródło: Raport o stanie Gminy Wiskitki za 2020, 2021, 2022 rok.

Ludność Gminy cechuje ujemny poziom przyrostu naturalnego. Ujemny przyrost naturalny jest efektem wysokiego poziomu zgonów oraz niskiego poziomu urodzeń.

Tabela 1. Przyrost naturalny w Gminie Wiskitki- lata 2020-2022.

	Urodzenia	Zgony	Przyrost naturalny
2020	83	125	-42
2021	90	128	-38
2022	88	123	-35

Źródło: Raport o stanie Gminy Wiskitki za 2022 rok.

W skład jednostek organizacyjnych Gminy Wiskitki wchodzi:

- Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wiskitkach;
- Centrum Edukacji w Wiskitkach;
- Szkoła Podstawowa im. Świętego Jana Pawła II we Franciszkowie;
- Szkoła Podstawowa im. Aleksandra Kamińskiego w Guzowie;
- Szkoła Podstawowa im. Prof. Zbigniewa Religi w Miedniewicach;
- Szkoła Podstawowa im. Marii Kownackiej w Wiskitkach;
- Przedszkole Publiczne w Wiskitkach;
- Żłobek Publiczny w Wiskitkach;
- Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Wiskitkach.

Dane instytucjonalne dotyczące zjawiska przemocy

Zgodnie z art. 9a. ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej z dnia 29 lipca 2005r. (Dz. U. z 2023r. poz. 289 i 535) Gmina podejmuje działania na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej, w szczególności w ramach pracy w Zespole Interdyscyplinarnym. Zgodnie z art. 9b. ust. 1. w/w ustawy Zespół Interdyscyplinarny realizuje działania określone w gminnym programie przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej.

Do zadań zespołu interdyscyplinarnego należy tworzenie warunków umożliwiających realizację zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej oraz integrowanie i koordynowanie działań podmiotów, o których mowa w art. 9a ust. 3– 5 w/w ustawy, w szczególności przez:

- 1) diagnozowanie problemu przemocy domowej na poziomie lokalnym;
- 2) inicjowanie działań profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych mających na celu przeciwdziałanie przemocy domowej i powierzanie ich wykonania właściwym podmiotom;
- 3) inicjowanie działań w stosunku do osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową;
- 4) opracowanie projektu gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej;
- 5) rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym;

- 6) powoływanie grup diagnostyczno-pomocowych i bieżące monitorowanie realizowanych przez nie zadań;
- 7) monitorowanie procedury „Niebieskie Karty”;
- 8) przekazywanie informacji, o której mowa w art. 9e ust. 3 w/w ustawy oraz dokumentacji, o której mowa w art. 9c ust. 5a w/w ustawy;
- 9) kierowanie osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc domową lub programie psychologiczno-terapeutycznym dla osób stosujących przemoc domową;
- 10) składanie, na wniosek grupy diagnostyczno-pomocowej, zawiadomienia o popełnieniu przez osobę stosującą przemoc domową wykroczenia, o którym mowa w art. 66c ustawy z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń (Dz. U. z 2022 r. poz. 2151, 2311, 2581 i 2600 oraz z 2023 r. poz. 289 i 535).

W ramach Zespołu Interdyscyplinarnego powoływane są Grupy Diagnostyczno-Pomocowe, które zapewniają interdyscyplinarny, kompleksowy, uwzględniający potrzeby wszystkich członków rodziny, charakter pracy. Do zadań grup diagnostyczno-pomocowych należy w szczególności:

- 1) dokonanie, na podstawie procedury „Niebieskie Karty”, oceny sytuacji domowej osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową;
- 2) realizacja procedury „Niebieskie Karty” w przypadku potwierdzenia podejrzenia wystąpienia przemocy domowej, zwłaszcza w sytuacji wystąpienia ryzyka zagrożenia życia lub zdrowia;
- 3) zawiadomienie osoby podejrzanej o stosowanie przemocy domowej o wszczęciu procedury „Niebieskie Karty” pod jej nieobecność;
- 4) realizacja działań w stosunku do osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową;
- 5) występowanie do zespołu interdyscyplinarnego z wnioskiem o skierowanie osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową albo w programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową;
- 6) występowanie do zespołu interdyscyplinarnego z wnioskiem o złożenie zawiadomienia o popełnieniu przez osobę stosującą przemoc domową wykroczenia, o którym mowa w art. 66c ustawy z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń;

- 7) monitorowanie sytuacji osób doznających przemocy domowej, a także zagrożonych wystąpieniem przemocy domowej, w tym również po zakończeniu procedury „Niebieskie Karty”;
- 8) zakończenie procedury „Niebieskie Karty”;
- 9) dokumentowanie podejmowanych działań, stanowiących podstawę:
 - a) uznania braku zasadności wszczęcia procedury „Niebieskie Karty”,
 - b) wszczęcia procedury „Niebieskie Karty”;
- 10) informowanie przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego o efektach podjętych działań w ramach procedury „Niebieskie Karty”.

Dane zawarte w tabeli 2 wskazują, że w latach 2020-2022 liczba wszczynanych procedur „Niebieskie Karty” ma tendencję dynamiczną- w 2021 roku liczba ta wzrosła, a w 2022 roku zmalała. W latach 2020-2022 odbyło się łącznie 29 spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego oraz 54 posiedzenia grup diagnostyczno-pomocowych.

Tabela 2. Działania Zespołu Interdyscyplinarnego oraz grup diagnostyczno-pomocowych.

	2020	2021	2022
Liczba spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego	19	6	4
Liczba posiedzeń grup diagnostyczno- pomocowych	31	10	13
Liczba procedur „NK” kontynuowanych z roku poprzedniego	9	7	13
Liczba sporządzonych „NK” wszczynających procedurę w danym roku	19	21	12

Źródło: dane z Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.

ZJAWISKO PRZEMOCY W GRUPIE DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW

Metodologia

Niniejsza diagnoza została przeprowadzona metodą badań ilościowych. Badania ilościowe to głównie sondaże kwestionariuszowe, które mogą być przeprowadzane wśród dużej grupy badanych.

Dorośli mieszkańcy badani byli za pomocą techniki CAWI (*ang. Computer-Assisted Web Interview* – *wspomagany komputerowo wywiad przy pomocy strony WWW*) – jest to technika zbierania informacji w ilościowych badaniach rynku i opinii publicznej, w której respondent jest proszony o wypełnienie ankiety w formie elektronicznej. Wyniki przedstawione w raporcie mają charakter procentowy.

Badania obejmowały mieszkańców w gminie Wiskitki, którzy ukończyli osiemnasty rok życia. Respondenci zostali poinformowani o anonimowym charakterze ankiety oraz możliwości rezygnacji z badania w dowolnym momencie.

Celem badania była diagnoza zjawiska przemocy, w szczególności:

- zbadanie nasilenia występowania przemocy domowej w środowisku lokalnym;
- zbadanie występujących form przemocy domowej;
- zbadanie postaw mieszkańców dotyczących wychowania dzieci;
- zbadanie postaw i opinii mieszkańców dotyczących zagadnień związanych z przemocą domową.

Skala zjawiska przemocy domowej

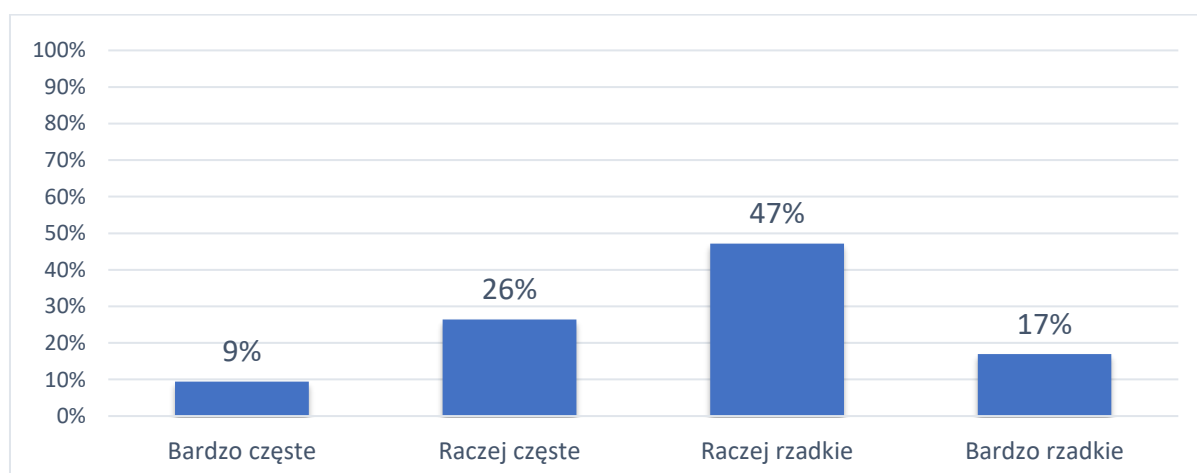
Stosowanie przemocy wobec członków rodziny jest zjawiskiem powszechnym, istniejącym od zawsze we wszystkich społeczeństwach. Jeżeli statystyki ukazują zjawisko jako marginalne, to oznacza, że przemoc domowa nie jest ujawniana.

Funkcjonariusze Policji w Polsce w 2022 r. wypełnili łącznie 61645 formularzy „Niebieska Karta – A”. Liczba osób, co do których istniało podejrzenie, że były dotknięte przemocą wyniosła ogółem 71631, z czego 51935 stanowiły kobiety, 10982 osoby małoletnie, zaś 8714 mężczyźni. W 2021 roku dane były zbliżone. Formularzy „Niebieska Karta – A” wypełniono ogółem 64250. Wówczas liczba osób, co do których istniało podejrzenie, że są dotknięte przemocą ogółem wynosiła 75761, w tym 55112 stanowiły kobiety, osoby małoletnie 11129, a mężczyźni 9520¹.

Z policyjnych statystyk wynika, że mimo, iż liczba przypadków przemocy domowej spada od 2014 roku (wtedy liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta – A” wynosiła ogółem 77808; a łączna liczba osób, co do których istniało podejrzenie, że są dotknięte przemocą wynosiła 105332), to przypadki przemocy wciąż są poważnym problemem w społeczeństwie.

W pierwszej kolejności zapytano mieszkańców gminy Wiskitki o rozpowszechnienie zjawiska przemocy domowej w miejscowości, w której mieszkają. **W subiektywnej ocenie większości badanych (łącznie 64%) przemoc domowa jest w ich społeczności lokalnej raczej rzadkim i bardzo rzadkim zjawiskiem.**

Wykres 2. Jak częste jest w Pana/Pani opinii zjawisko przemocy domowej Pana/Pani miejscowości?

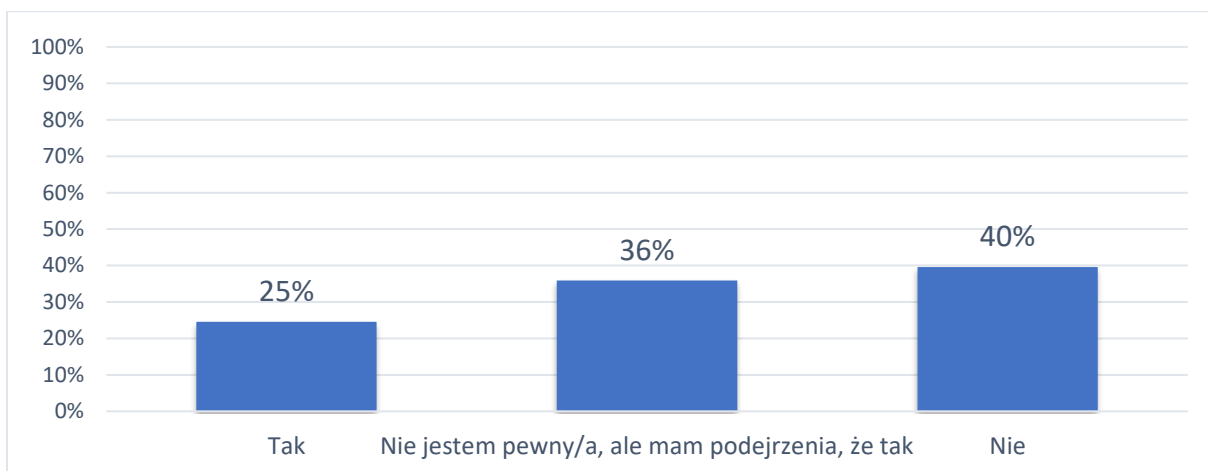
¹ <https://statystyka.policja.pl/st/wybrane-statystyki/przemoc-w-rodzinie/201373,Przemoc-w-rodzinie-dane-od-2012-roku.html> (data dostępu: 02.01.2024 r.).

Nowe Horyzonty

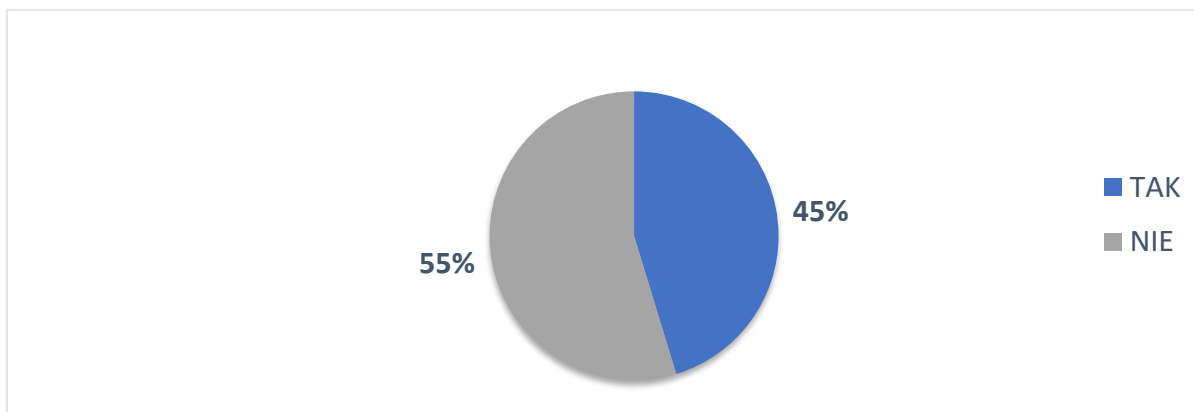
Kolejno, 25% mieszkańców wskazało, że ma w swoim otoczeniu osoby doświadczające przemocy domowej, a 36% przyznało, że nie jest pewne, ale ma co do tego **podejrzenia**. Pozostałe 40% odpowiedziało, że nie ma w swoim otoczeniu osób doświadczających przemocy domowej.

Wykres 3. Czy w Pana/Pani otoczeniu są osoby (znane osobiście lub "ze słyszenia") doświadczające przemocy domowej?

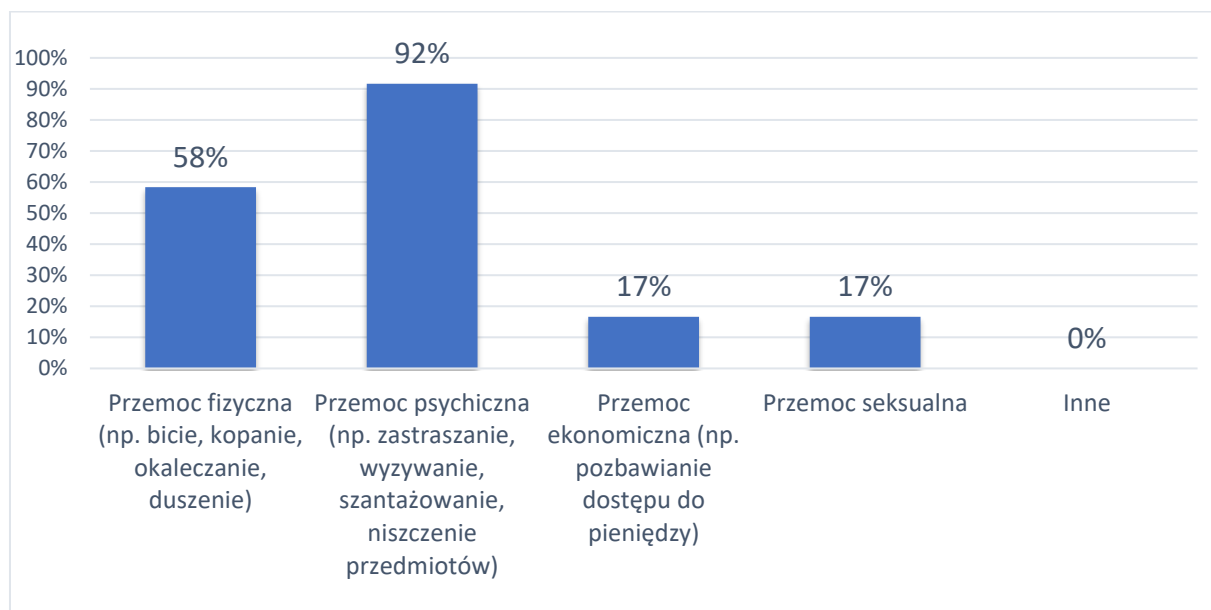
Następnie zapytano badanych o ich osobiste doświadczenia związane z występowaniem przemocy domowej- 45% respondentów przyznało, że **sami doświadczali przemocy ze strony członka swojej rodziny**. Jeżeli chodzi o rodzaj doświadczanej przemocy to **badani ci wskazują najczęściej, że doświadczali przemocy psychicznej (92%)**. Nieco mniej respondentów zaznaczyło, że **doznało przemocy fizycznej (58%)**. W dalszej kolejności ankietowani odpowiadali, że są osobami, które doznały/ doznają **przemocy seksualnej (17%) oraz przemocy ekonomicznej (17%)**. Uzyskane wyniki wskazują, że niektórzy mieszkańcy doświadczają/ doświadczali więcej niż jednej formy przemocy domowej.

Wykres 4. Czy kiedykolwiek doświadczył/a Pan/i przemocy od członka swojej rodziny?

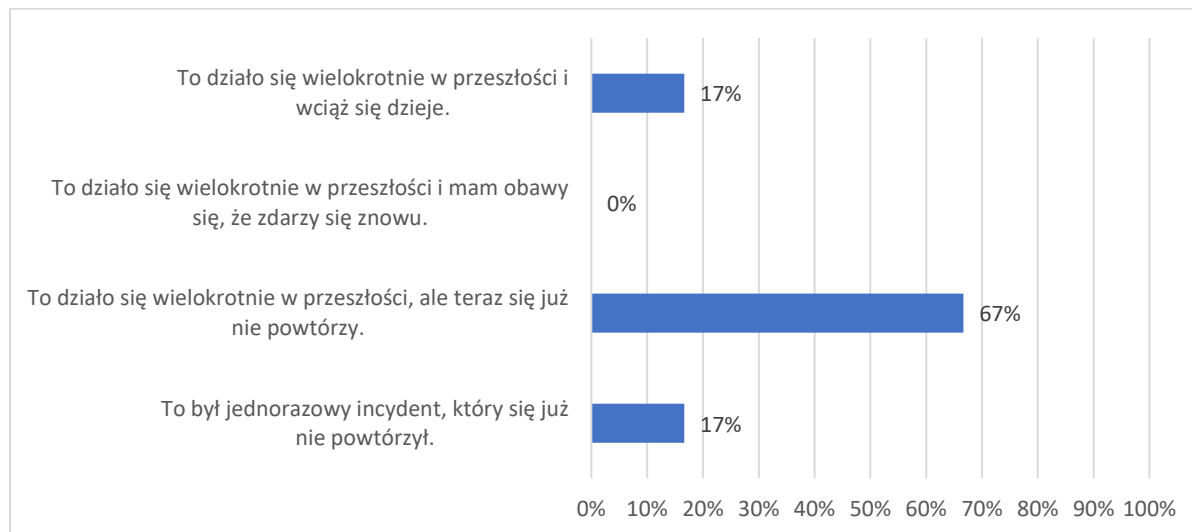

Wykres 5. Jakiego rodzaju była to przemoc? (można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź)²

Większość ankietowanych, którzy doświadczyli przemocy domowej- **67% deklaruje, że w przeszłości wielokrotnie doznało przemocy domowej, ale takie sytuacje już się nie powtórzą.** Kolejno, **17% przyznało, że doznali przemocy raz w życiu i nigdy więcej się to nie powtórzyło.** Jednakże, **17% badanych odpowiedziało, że wiele razy doznało przemocy domowej i wciąż jej doznaje³.**

Wykres 6. Jak zakończyła się ta sytuacja?

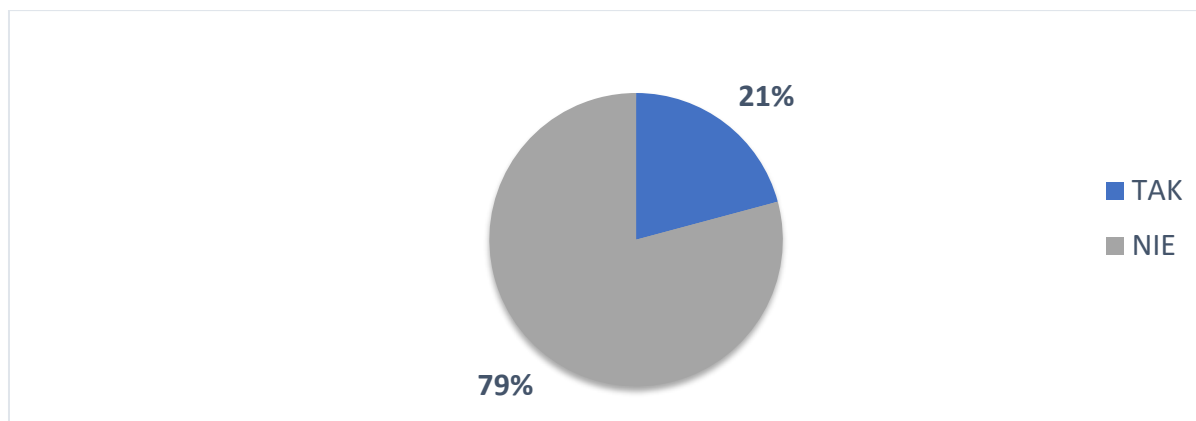
² Odsetki dotyczą badanych, którzy doznają/ doznali przemocy domowej.

³ Odsetki dotyczą badanych, którzy doznają/ doznali przemocy domowej.

Nieco ponad 1/5 ankietowanych (21%), którzy doznali przemocy domowej, prosiła o pomoc w tej sytuacji osoby trzecie- Policję, rodzinę, szkołę, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, psychologa. Aczkolwiek większość- 79% nie zgłosiło nikomu, że jest wobec nich stosowana przemoc domowa.

Wykres 7. Czy w związku ze stosowaną wobec Pana/Pani przemocą, poprosił/a Pan/i, o pomoc (np. bliską osobę, instytucję, osobę duchowną, sąsiadów)?

Postawy mieszkańców dotyczące przemocy domowej

Należy pamiętać, że nie ma jednej przyczyny przemocy domowej. Do przemocy dochodzi w wyniku współwystępowania i interakcji (wzajemnego oddziaływania na siebie) różnych czynników: społecznych, kulturowych i psychologicznych. Możemy mówić o elementach ryzyka, które zwiększają prawdopodobieństwo pojawienia się przemocy domowej, ale nie możemy stwierdzić, że są jej przyczyną. Należą do nich m.in.: normy społeczne i kulturowe, przemoc w rodzinie pochodzenia, środowisko społeczne i warunki życia, uzależnienie/nadużywanie alkoholu i innych środków psychoaktywnych, cechy osobowości⁴.

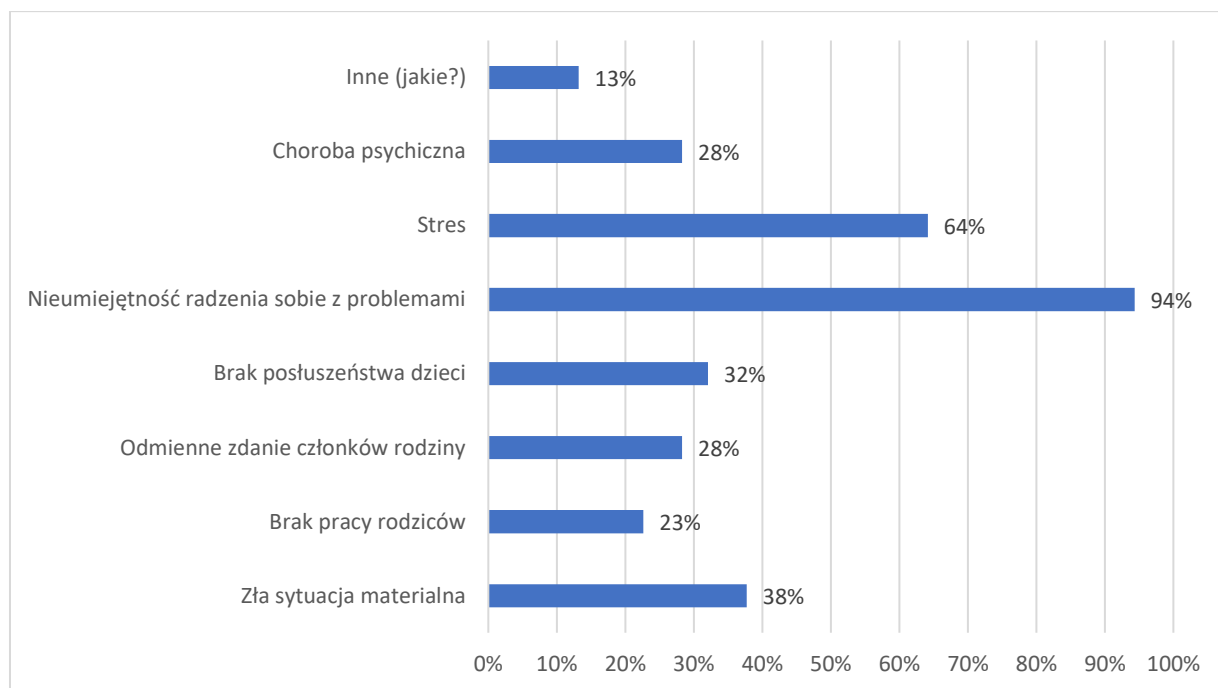
Zdaniem **94%** mieszkańców gminy Wiskitki **przyczyną zachowań agresywnych w stosunku do członków rodziny jest nieumiejętność radzenia sobie z problemami, a 64%** wskazało, że wynika ona ze **stresu**. Mniejsze odsetki jako przyczyny agresji w stosunku do członków rodziny wymieniają **złą sytuację materialną (38%), brak posłuszeństwa dzieci (32%), chorobę psychiczną (28%), odmienne zdanie członków rodziny (28%) czy też brak pracy (23%)**. W polu „inne” ankietowani wymieniali: „alkoholizm”, „zażywanie środków odurzających; nieumiejętność radzenia sobie z własnymi emocjami, być może agresorem jest ofiara przemocy domowej we własnym dzieciństwie”, „niska autorefleksyjność i słaba empatia”, „złe wzorce rodziców”, „tradycja”, wyuczony sposób reakcji na sytuacje trudne”.

⁴<https://www.parpa.pl/phocadownloadpap/Przeciwdzialanie/Przemoc%20w%20rodzinie%20%20sytuacja%20osob%20doznajacych%20przemocy%20w%20rodzinie%20-%20broszura.pdf>

„wychowanie w domu przemocowym i późniejsze przenoszenie patologicznych zachowań na swoją nową rodzinę. Często też ogromne kompleksy, które osób przemocowa próbuje ukryć, przemocą podnosząc swoje ego”.

Wykres 8. Skąd według Pana/Pani bierze się agresja w stosunku do członków rodziny?

W dalszej części ankiety badane były przekonania dotyczące przemocy oraz funkcjonujące w społeczności lokalnej mity.

Łącznie 89% badanych zdecydowanie lub raczej zgadza się ze stwierdzeniem, że przyczyną przemocy domowej jest alkohol. Warto pamiętać, że spożywanie alkoholu nasila tendencję do stosowania przemocy, ale nie jest jej bezpośrednią przyczyną.

W społeczeństwie jest obecne przekonanie, że przemoc zdarza się tylko w tzw. „złych domach” – w sumie **94%** mieszkańców gminy Wiskitki **nie myśli w ten sposób o przemocy domowej. Wszyscy badani (łącznie 100%) zdecydowanie zgadzają się lub raczej zgadzają się ze stwierdzeniem, że osobą doznającą przemocy domowej może być zarówno kobieta, jak i mężczyzna.**

Poniższe wartości dotyczą łącznych odpowiedzi: zdecydowanie prawdziwe i raczej prawdziwe:

- „Przemoc domowa to prywatna sprawa, nikt nie powinien się wtrącać” –**0%**;
- „Przemoc jest tylko wtedy, gdy są widoczne ślady na ciele ofiary” –**4%**;
- „Gdyby ofiara naprawdę cierpiała, odeszłaby od sprawcy” - **6%**;

- „Nie ma czegoś takiego jak gwałt w małżeństwie” - 4%;
- „Policja nie powinna interweniować w sprawach rodzinnych” – 0%;

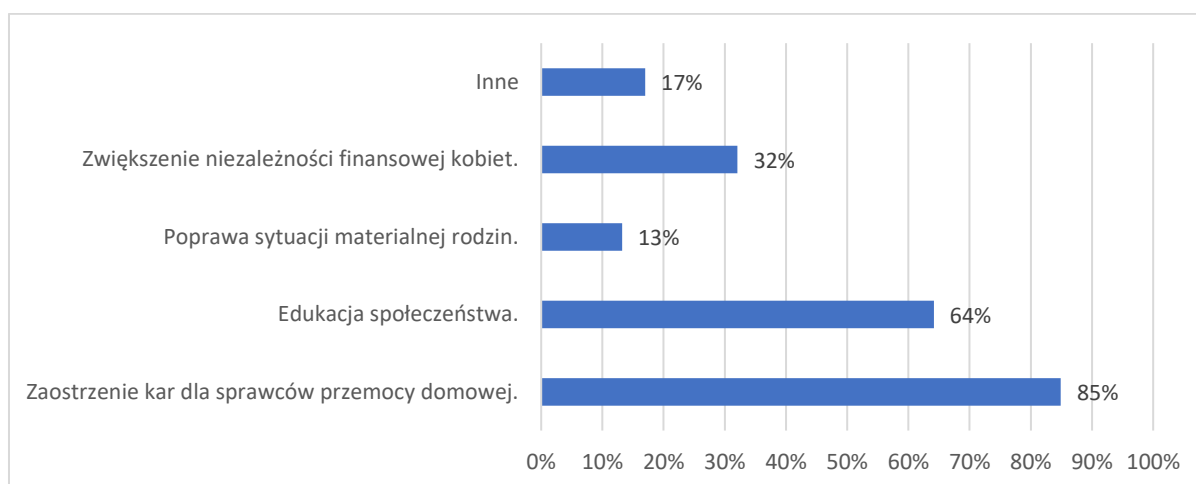
Szczegółowy rozkład odpowiedzi przedstawia tabela 5.

Tabela 3. Przekonania dotyczące przemocy.

Twierdzenie	Zdecydowanie prawdziwe	Raczej prawdziwe	Raczej nieprawdziwe	Zdecydowanie nieprawdziwe
Przyczyną przemocy domowej jest alkohol.	51%	38%	9%	2%
Przemoc zdarza się tylko w rodzinach z marginesu społecznego.	0%	4%	26%	70%
Osobą doznającą przemocy domowej może być zarówno kobieta, jak i mężczyzna.	92%	8%	0%	0%
Przemoc domowa to prywatna sprawa, nikt nie powinien się wtrącać.	0%	0%	9%	91%
Przemoc jest tylko wtedy, gdy są widoczne ślady na ciele ofiary.	4%	0%	6%	91%
Gdyby ofiara naprawdę cierpiała, odeszłaby od sprawcy.	0%	6%	38%	57%
Nie ma czegoś takiego jak gwałt w małżeństwie.	4%	0%	13%	83%
Policja nie powinna interweniować w sprawach rodzinnych.	0%	0%	8%	92%

Następnie zapytano mieszkańców gminy Wiskitki co ich zdaniem pomogłoby zwalczyć przemoc domową. **Większość badanych- 85% odpowiedziało, że przemoc domową pomogłoby zwalczyć zaostrzenie kar dla jej sprawców. Poza tym mieszkańcy zaznaczyli edukację społeczeństwa (64%).** W dalszej kolejności ankietowani wskazali zwiększenie niezależności finansowej kobiet (32%) oraz poprawę sytuacji materialnej rodzin (13%). Mieszkańcy mieli możliwość przedstawienia własnych propozycji. Wymieniali, że w zwalczaniu przemocy domowej pomogłoby: „jeżeli była interwencja policji dzielnicowy powinien przychodzić co tydzień niezapowiedzianie; wysyłanie osoby uzależnione na odwyk; pomoc w jakikolwiek sposób trzeba pamiętać, że dzieci, żona gdzie jest przemoc są zastraszone i nie powiedzą co tak naprawdę się dzieje ale wystarczy kontrolować- takie osoby nie zgłoszą się same”, „objęcie częstszym dozorem rodzin doświadczonych przemocą/ reagowanie na zło/ pomoc bezsilnym i potrzebującym, którzy się boją”, „przymusowa terapia radzenia sobie z agresją dla osób gdzie jest choćby cień podejrzenia o agresywne zachowania w stosunku do członków rodziny np. po interwencji policyjnej, oraz automatyczne zgłaszanie takich osób do kontroli przez odpowiednie służby. Nieodpłatna dostępność kursów samoobrony dla ofiar przemocy domowej wraz z terapią z psychologiem”, „pomoc psychologiczna rodzinom”, „większa świadomość najbliższego otoczenia i brak bierności ludzi na sytuacje związane z przemocą”, „łatwiejszy dostęp do poradni, psychologów”, „terapia dla par”, „dostępność do programów korekcyjnych dla sprawców, skuteczne kierowanie ich na programy korekcyjne, terapia dla ofiar”.

Wykres 9. Co Pana/Pani zdaniem pomogłoby zwalczyć przemoc domową?

Zdaniem 45% ankietowanych niepodjęcie interwencji przez policję mimo zgłoszenia przemocy domowej zdarza się raczej rzadko, 30% wskazało, że zdarza się ono czasami, 21%, że bardzo często, a 4%, że nie zdarza się nigdy. Kolejno, 64% mieszkańców uważa, że osoby zgłaszające przemoc domową bardzo często wycofują swoje zgłoszenie, 28% jest zdania, że robią to czasami, a 8%, że robią to raczej rzadko. Poza tym, 47% badanych uważa, że prokuratury czasami umarzają sprawy dotyczące przemocy domowej, 42% odpowiedziało, że takie sytuacje mają miejsce bardzo często, 9%, że raczej rzadko, a 2%, że nie umarzają ich nigdy. W opinii 53% respondentów złe warunki i procedury przesłuchania poszkodowanych mają miejsce bardzo często, 36% wskazało, że zdarzają się to czasami, a 11%, że raczej rzadko. Orzekanie zbyt łagodnych wyroków wobec osób stosujących przemoc domową zdaniem 68% mieszkańców zdarza się bardzo często, 28% uważa, że ma miejsce czasami, a 4% zaznaczyło, że raczej rzadko. Ponadto, 79% wskazało, że sytuacje takie jak długotrwałe dochodzenie i postępowanie sądowe występują bardzo często, 19% uważa, że mają miejsce czasami, a 2%, że raczej rzadko. Powyższe wskazują, iż nie wszyscy badani mieszkańcy są przekonani co do tego, że procedury dotyczące przemocy domowej są odpowiednie, a organy ścigania wykonują swoją pracę sumiennie.

Tabela 4. Jak często Pana/Pani zdaniem w przypadku przemocy domowej zdarza się:

	<i>Bardzo często</i>	<i>Czasami</i>	<i>Raczej rzadko</i>	<i>Nigdy</i>
Niepodjęcie interwencji przez policję, mimo zgłoszenia.	21%	30%	45%	4%
Wycofanie zgłoszenia przez osobę zgłaszającą.	64%	28%	8%	0%
Umarzanie sprawy przez prokuraturę.	42%	47%	9%	2%
Złe warunki i procedury przesłuchiwania poszkodowanych.	53%	36%	11%	0%
Orzekanie zbyt łagodnych wyroków.	68%	28%	4%	0%
Długotrwałe dochodzenie i postępowanie sądowe.	79%	19%	2%	0%

Przekonania dotyczące wychowania dzieci

Respondenci otrzymali propozycje sześciu stwierdzeń dotyczących wychowania dzieci, do których trafności mieli się odnieść. Uzyskane **wartości pozwalają sądzić, że zdecydowana większość mieszkańców Gminy Wiskitki nie przejawia postaw wychowawczych, które są charakterystyczne dla autokratycznego modelu wychowania** (model ten zakłada wyraźny dystans między rodzicami a dzieckiem. Rodzice kontaktują się z nim w sposób formalny, starają się kierować dzieckiem wydając polecenia i zakazy. Uznają tylko racje własne, nie tolerują sprzeciwu. W razie nieposłuszeństwa stosują surowe kary. Od dzieci wymaga się bezwzględnej karności i posłuszeństwa, podporządkowania się wszystkim poleceniom i nakazom rodziców).

Stwierdzenie „**Aby prawidłowo wychować dziecko, należy od czasu do czasu dawać klapsa**” spotkało się z negacją zdecydowanej większości respondentów (93%). Poza tym, **78% mieszkańców uważa, że nawet łagodne kary fizyczne są przemocą domową. Co więcej, 81% ankietowanych jest zdania, że kary fizyczne powinny być zakazane prawem, a 89%, że bicie dziecka jest oznaką bezradności rodziców.**

Kolejne twierdzenie: „**Dziecko powinno bać się rodziców, wtedy łatwiej o posłuszeństwo i szacunek**” spotkało się z negacją **98%** respondentów. Dodatkowo, **100% mieszkańców nie zgadza się ze stwierdzeniem, że stosowanie kar fizycznych hartuje dziecko i pozwala sobie lepiej radzić w przyszłości.**

Szczegółowy rozkład deklaracji badanych przedstawia Tabela 5.

Tabela 5. Przekonania dotyczące wychowania.

Twierdzenie	Zdecydowanie zgadzam się	Raczej zgadzam się	Raczej nie zgadzam się	Zdecydowanie nie zgadzam się
Aby prawidłowo wychować dziecko należy od czasu do czasu dawać klapsa.	0%	8%	36%	57%
Dziecko powinno bać się rodziców, wtedy łatwiej o posłuszeństwo i szacunek.	0%	2%	23%	75%
Stosowanie kar fizycznych powinno być zakazane prawem.	58%	23%	13%	6%
Kary fizyczne hartują dziecko i pozwalają mu lepiej radzić sobie w przyszłości.	0%	0%	6%	94%
Łagodne kary fizyczne nie są przemocą domową.	2%	21%	25%	53%
Bicie dziecka jest oznaką bezradności rodziców.	70%	19%	2%	9%

ZJAWISKO PRZEMOCY WŚRÓD DZIECI I MŁODZIEŻY

Metodologia

Badania w placówkach oświatowych przeprowadzono przy użyciu internetowego narzędzia CORIGO. Jest to program pozytywnie zaopiniowany przez Ośrodek Rozwoju Edukacji, który pozwala na efektywne badanie postaw uczniów. Forma ankiety internetowej jest dla dzieci i młodzieży atrakcyjna oraz pozwala na upewnienie się, czy wszystkie pytania zostaną wypełnione.

W badaniu wzięli uczniowie klas V-VIII ze szkół podstawowych na terenie gminy Wiskitki.

Wyniki przedstawione w raporcie mają charakter procentowy. Ewentualne dysproporcje związane są z zaokrągleniem liczb (maksymalnie +/- 1%).

Podstawowym celem przeprowadzonych badań było:

- zbadanie postaw i przekonań uczniów dotyczących zjawiska przemocy;
- zbadanie nasilenia występowania przemocy rówieśniczej;
- zbadanie nasilenia występowania przemocy domowej oraz jej form;
- zbadanie czynników chroniących m.in. relacji dzieci i młodzieży z osobami dorosłymi.

Relacje z rodzicami, nauczycielami oraz klimat szkoły

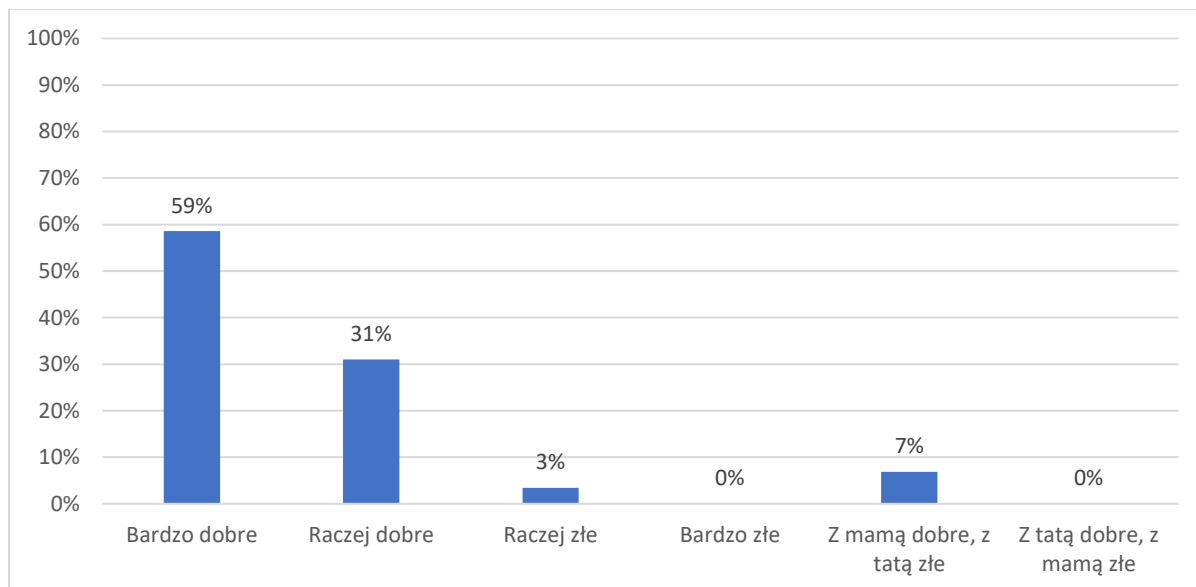
Rozwijanie pozytywnych relacji międzyludzkich w okresie dorastania jest jednym z kluczowych elementów sprzyjających skuteczności programów profilaktycznych. Czynnikiem chroniącym przed podejmowaniem zachowań ryzykownych i niepożądanych u dzieci i młodzieży są niewątpliwie dobre relacje z osobami dorosłymi, którzy stanowią mogą dla nich oparcie i źródło wiedzy.

Nowe Horyzonty

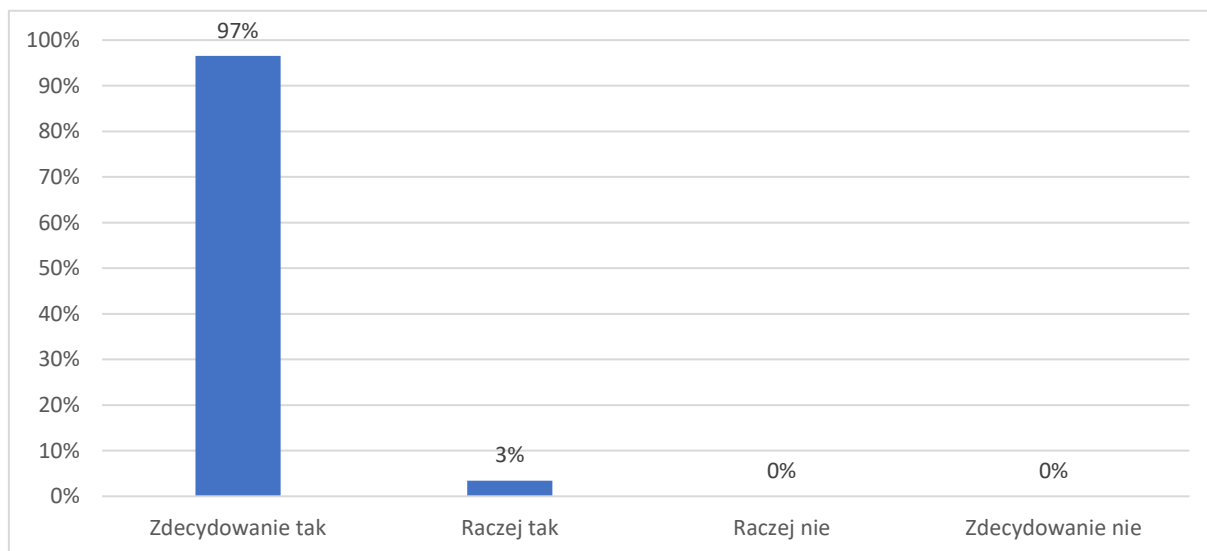
Zdecydowana większość uczniów ocenia relacje z rodzicami jak bardzo dobre oraz raczej dobre- łącznie 90%. Poza tym, część uczniów ma dobre relacje tylko z jednym z rodziców- 7% z mamą. Pozostałe 3% przyznaje, że ich relacje z rodzicami są raczej złe.

Wykres 10. Jak dogadujesz się z rodzicami lub opiekunami? Jakie są Wasze relacje?

Wszyscy ankietowani wskazują na poczucie bezpieczeństwa w swoich domach.

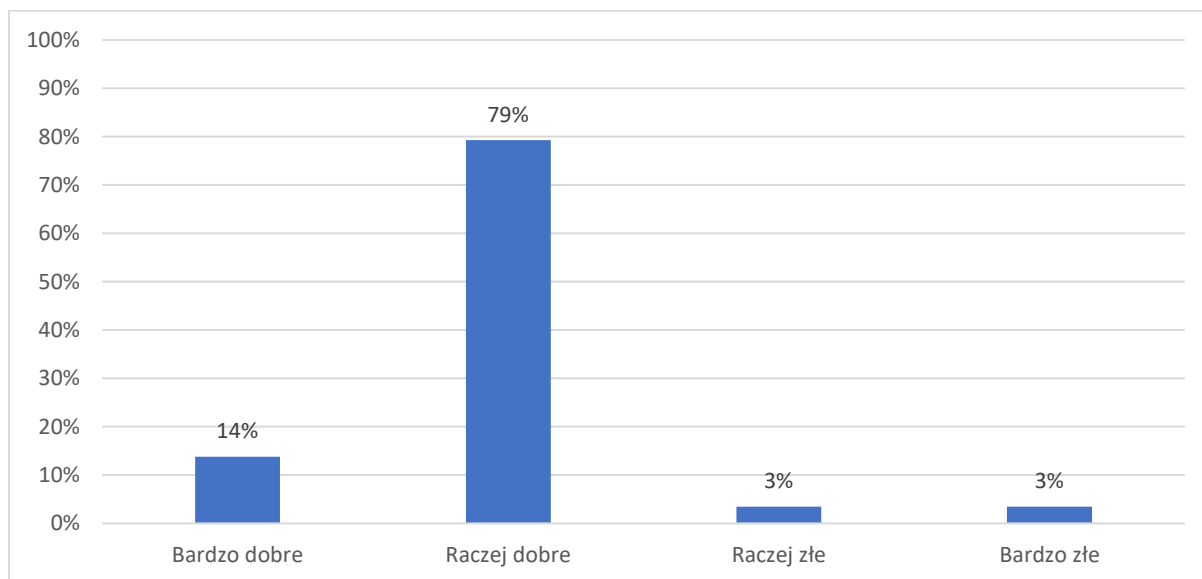
Wykres 11. Czy czujesz się bezpiecznie w swoim domu?

Klimat szkoły jest jednym z tych elementów środowiska społecznego, które w istotny sposób mogą modyfikować procesy socjalizacyjne i rozwojowe. Wiele badań wskazuje na to, że pozytywny klimat szkoły należy do istotnych czynników wspierających karierę szkolną dzieci i młodzieży, a także należy do czynników chroniących przed zachowaniami ryzykownymi. Dobry klimat w szkole sprzyja przystosowaniu uczniów do wymagań i obowiązków szkolnych; wiąże się z lepszymi wynikami w nauce, wyższą motywacją do uczenia się, większym zaangażowaniem uczniów w pracę na lekcjach, wyższymi wskaźnikami frekwencji oraz mniejszymi wskaźnikami „wypadania” uczniów z systemu szkolnego. Badacze przedmiotu wskazują także na związki dobrego klimatu szkoły z korzystnymi postawami uczniów wobec szkoły, wobec działalności prospołecznej w szkole, a także z zadowoleniem z siebie i poczuciem własnej wartości. Dodatkowo, wyniki badań mówią o tym, że postrzeganie przez uczniów swoich związków ze szkołą i z nauczycielami jako przeważnie pozytywnych jest związane z mniejszym rozpowszechnieniem zachowań ryzykownych młodzieży, w tym: używania substancji psychoaktywnych, stosowania przemocy, ryzykownych zachowań seksualnych oraz zaburzeń emocjonalnych i zachowania⁵.

Ważnym elementem relacji uczniów ze szkołą jest jakość kontaktów z nauczycielami. **14% uczniów przyznaje, że ich relacje z nauczycielami są bardzo dobre.** Poza tym, wysoki odsetek badanych ocenia je jako **dobre- 79%**. Aczkolwiek, 3% uczniów wskazało, że są one raczej złe, a kolejne 3%, że są bardzo złe.

Wykres 12. Jak oceniasz swoje relacje z nauczycielami?

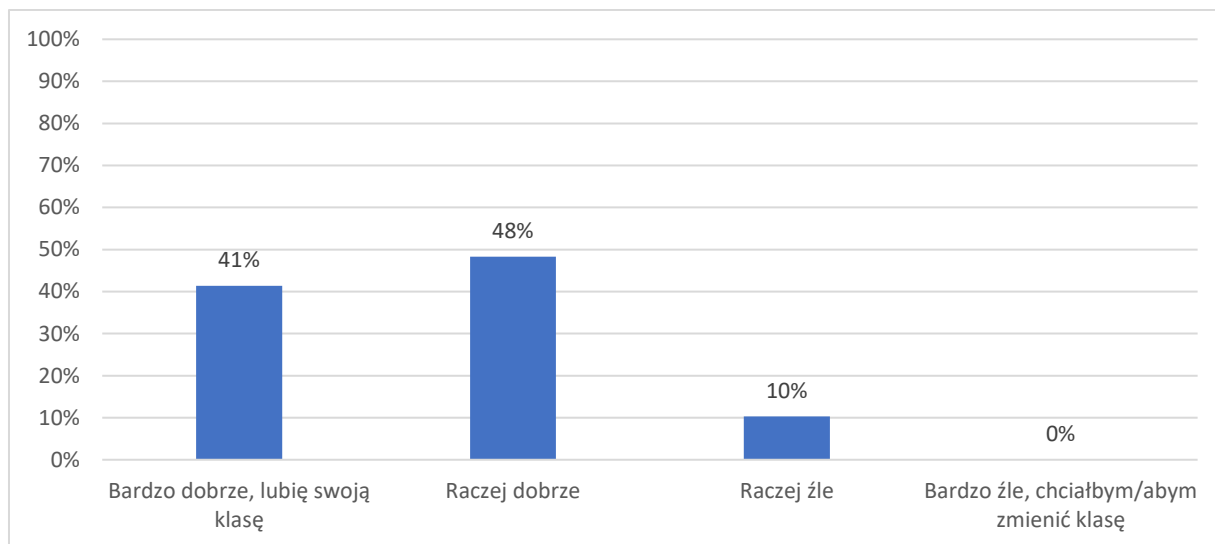
⁵ K. Ostaszewski, *Zachowania ryzykowne młodzieży w perspektywie mechanizmów resilience*, Warszawa 2014.

Nowe Horyzonty

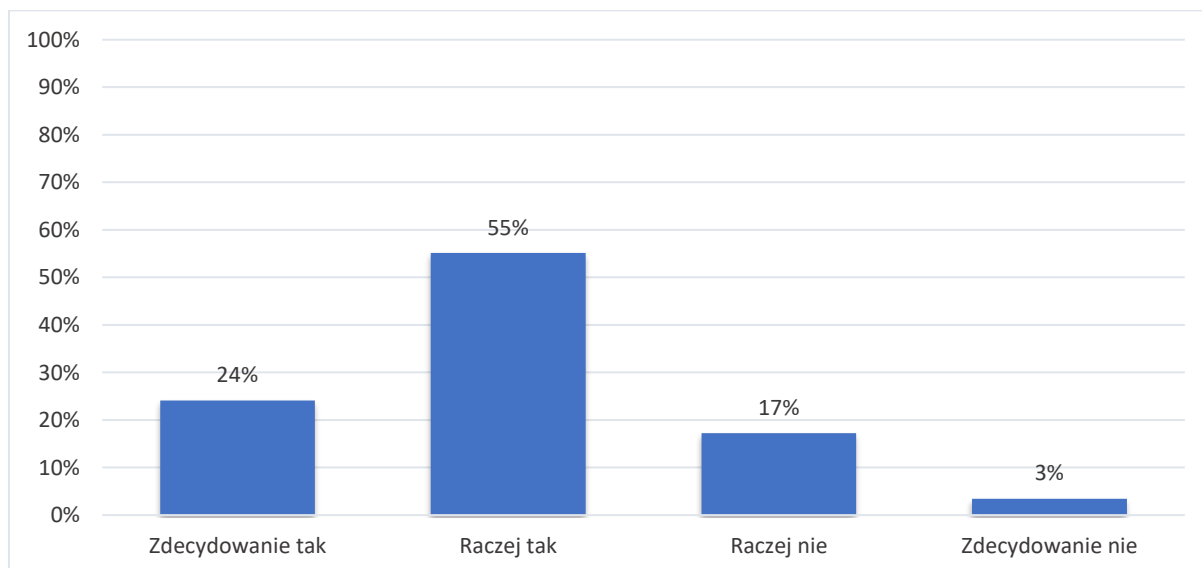
Większość uczniów (łącznie 89%) czuje się dobrze w swojej klasie. Aczkolwiek 10% czuje się w niej raczej źle.

Wykres 13. Jak czujesz się w swojej klasie?

Łącznie 79% uczniów przyznaje, że ma poczucie bezpieczeństwa w szkole. Nie należy jednak bagatelizować faktu, iż w sumie 20% badanych odpowiedziało, że nie czuje się bezpiecznie w placówce, do której na co dzień uczęszcza.

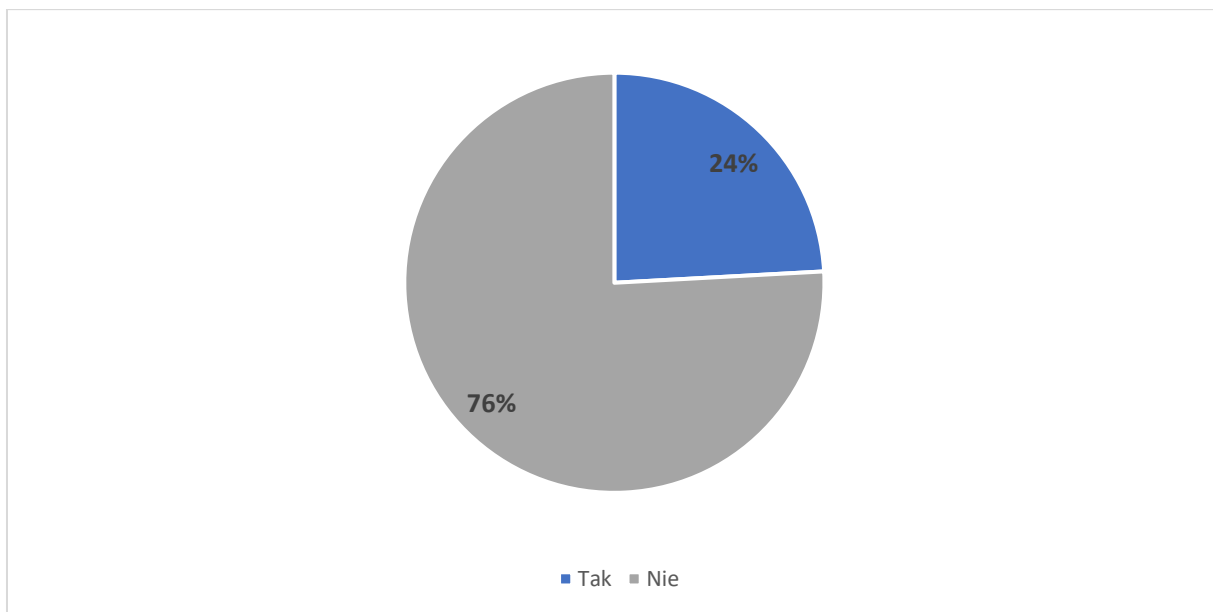
Wykres 14. Czy czujesz się bezpiecznie w swojej szkole? Czyli czy idziesz tam bez żadnych obaw i strachów?

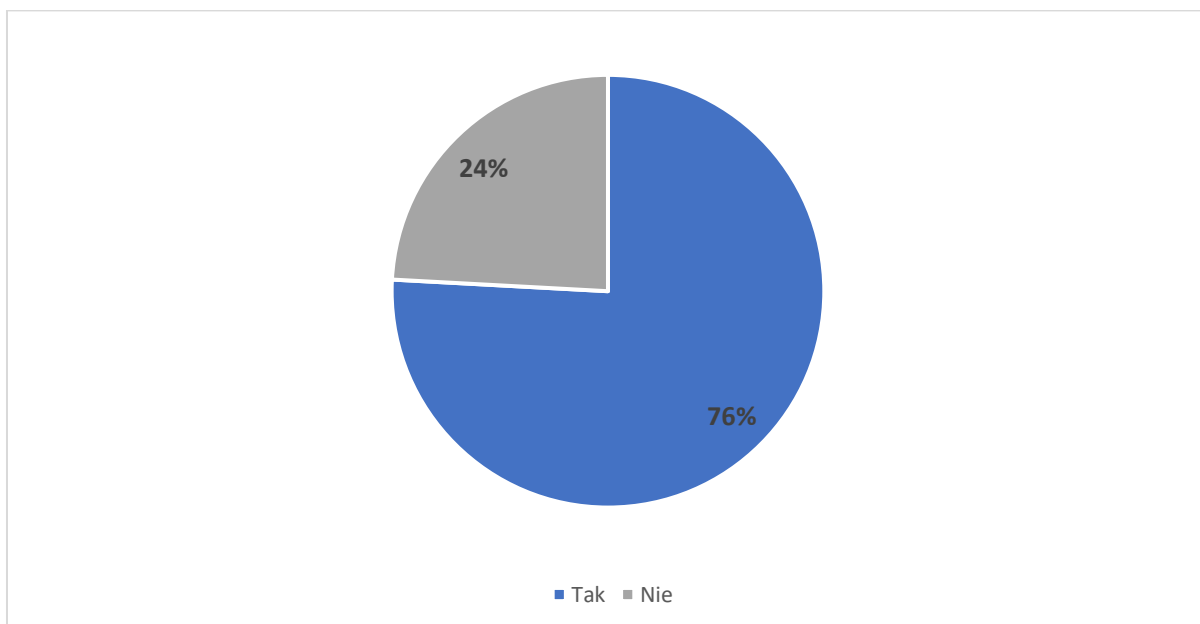
W następnym pytaniu uczniowie zostali poproszeni o wskazanie czy są w szkole uczniowie, których się obawiają. **24% uczniów przyznało, że wśród ich rówieśników są takie osoby.**

Wykres 15. Czy w szkole są uczniowie, których się boisz?

Wysoki odsetek badanych- **76% ma wśród rówieśników w szkole osobę, której zwierza się w sytuacji doświadczania trudności.**

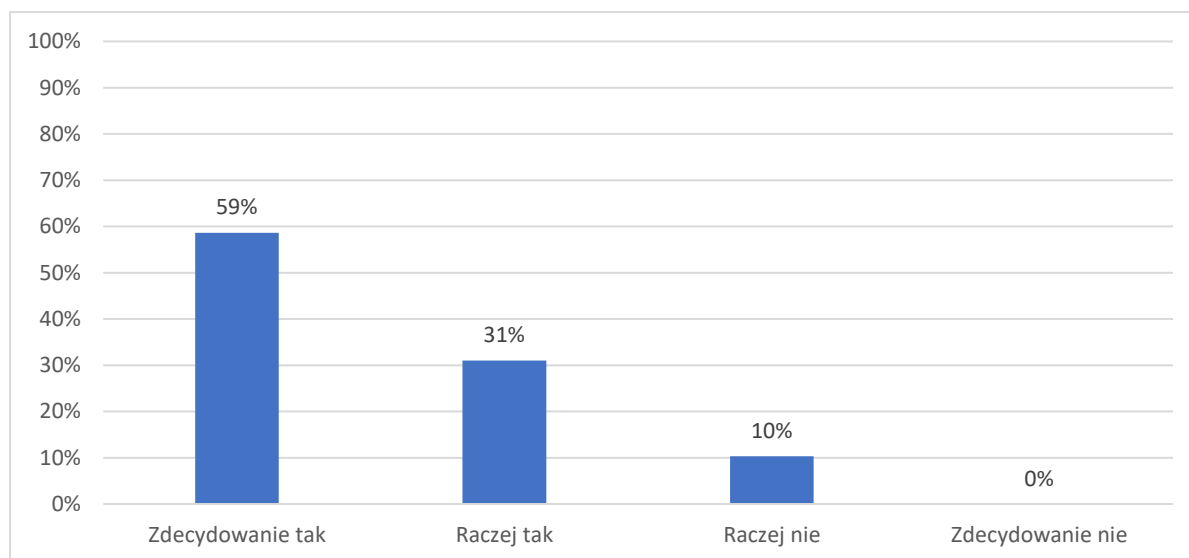
Wykres 16. Czy masz w klasie lub szkole przynajmniej jedną osobę, której możesz się zwierzyć, gdy jest Ci z czymś trudno?

Następnie uczniowie zostali zapytani o poziom ich zaufania i skłonność do powierzenia swoich trosk najbliższym dorosłym.

W sumie 90% badanych jest skłonna poprosić o pomoc rodzica lub opiekuna. Jak wskazało badanie, poziom zaufania uczniów wobec bliskich dorosłych w sytuacji niepokoju i zagrożenia jest wysoki i mogą oni liczyć na wsparcie ze strony rodziców.

Wykres 17. Czy gdyby wydarzyło się coś niepokojącego (np. ktoś Ci groził, prześladował Cię, namawiał do zrobienia czegoś złego), to czy zaufałybyś swojemu rodzicowi lub opiekunowi i powiedział mu o swoim problemie?

Powyższe wyniki wskazują na korzystną atmosferę wychowawczą oraz przyjazne środowisko szkolne w gminie Wiskitki, co stanowi niezwykle istotny czynnik chroniący przed podejmowaniem zachowań ryzykownych i niepożądanych u dzieci i młodzieży.

Zjawisko przemocy rówieśniczej

Brakuje danych urzędowych dotyczących zjawiska przemocy rówieśniczej. Statystyki policyjne ograniczają się do zdarzeń, do których doszło na terenie szkół i innych placówek oświatowych. Najczęściej odnotowanymi przez policję przestępstwami w Polsce w 2021 r. były: kradzież cudzej rzeczy (664 przypadki), kradzież z włamaniem (275) i uszczerbek na zdrowiu (260).

Zjawisko przemocy rówieśniczej w szerokim, wykraczającym poza kontekst szkolny ujęciu prezentuje *Ogólnopolska diagnoza skali i uwarunkowań krzywdzenia dzieci*. Jest to badanie realizowane cyklicznie przez Fundację Dajemy Dzieciom Siłę na ogólnopolskiej próbie dzieci i młodzieży w wieku 11–17 lat. Uzyskane wyniki wskazują, że przemoc rówieśnicza jest najbardziej rozpowszechnioną kategorią wiktymizacji, jakiej doznają dzieci

i nastolatki. W swoim życiu doświadczyła jej ponad co druga osoba (57%), a co trzecia (36%) – doznała jej w ciągu roku poprzedzającego badanie. Najczęstszą formą przemocy rówieśniczej była przemoc fizyczna (42% badanych doświadczyło jej kiedykolwiek, a 23% – w roku poprzedzającym badanie), następnie psychiczna (29% i 14%), napaść zbiorowa (18% i 8%), znęcanie się (14% i 7%) oraz przemoc podczas randki (6% i 2%). Odsetek osób wykorzystanych seksualnie przez rówieśnika (poprzez dotykanie intymnych części ciała) wyniósł 4% w ciągu całego życia i 2% w roku poprzedzającym badanie. Połowa respondentów (51%) *Ogólnopolskiej diagnozy problemu przemocy wobec dzieci*, która doświadczyła przemocy rówieśniczej została pokrzywdzona więcej niż jedną jej formą (27% dwiema, 16% trzema, 7% czterema i 1,4% pięcioma formami). Wśród osób, które doświadczyły co najmniej jednej z trzech form przemocy rówieśniczej – fizycznej, psychicznej i znęcania się – 19% doświadczyło przemocy fizycznej oraz psychicznej, a 14% wszystkich trzech form. Osoby, nad którymi się znęcano, najczęściej doświadczały również pozostałych dwóch form przemocy rówieśniczej⁶.

W pierwszej kolejności uczniowie zostali poproszeni o określenie częstotliwości występowania różnych przejawów agresji w środowisku szkolnym. Przyjętą w tym pytaniu miarą częstotliwości występowania różnych zdarzeń jest odsetek badanych, którzy wskazują, że dane zdarzenie ma miejsce codziennie oraz kilka razy w tygodniu. Uzyskane wyniki pozwalają stwierdzić, że **na terenie szkół najczęściej dochodzi do takich sytuacji jak: obgadywanie kogoś za plecami - łącznie 51% oraz wyśmiewanie kogoś i przezywanie - łącznie 45%. Rzadziej zdarza się unikanie, wykluczanie z grupy- łącznie 24% oraz kopanie i bicie- łącznie 24%. Mniejszą częstotliwość ma występowanie takich zachowań jak, grożenie komuś, szantażowanie- 10% oraz zabieranie komuś pieniędzy/ rzeczy- łącznie 6%. Jako najrzadziej występujące sytuacje uczniowie ocenili wandalizm- 3%.**

⁶ Włodarczyk J., Wójcik Sz. (2019); *Skala i uwarunkowania przemocy rówieśniczej. Wyniki Ogólnopolskiej diagnozy skali i uwarunkowań krzywdzenia dzieci* [w:] *Dziecko Krzywdzone. Teoria, badania, praktyka*, 18(3), 9–35.

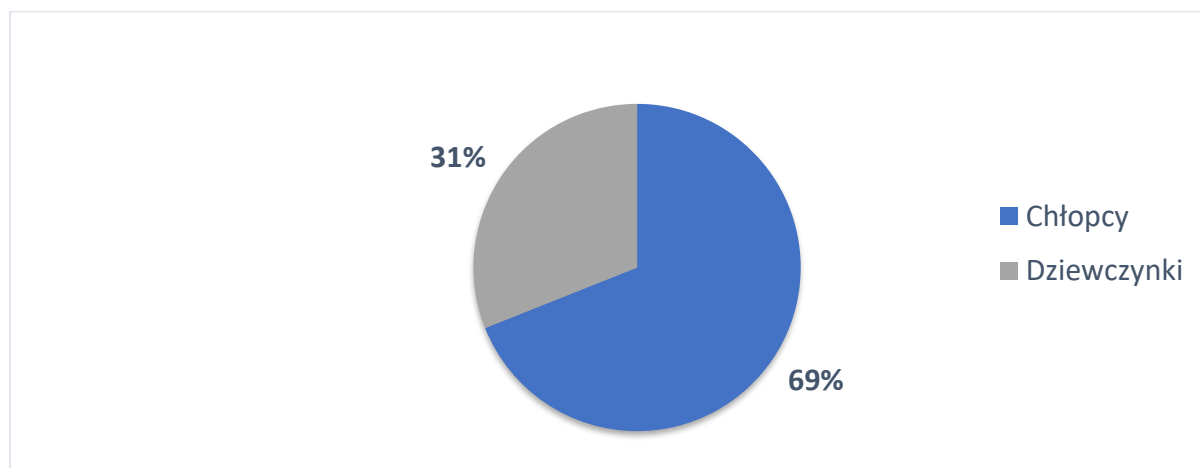

Tabela 6. Jak często poniższe sytuacje zdarzają się w Twojej szkole?

	Codziennie	Kilka razy w tygodniu	Kilka razy w miesiącu	Kilka razy w roku	Nigdy
Wyśmiewanie kogoś, przezywanie	14%	31%	17%	14%	24%
Obgadywanie za plecami	34%	17%	17%	10%	21%
Unikanie, ignorowanie, wykluczanie z grupy	7%	17%	21%	28%	28%
Grożenie komuś, szantażowanie	0%	10%	10%	7%	72%
Kopanie, bicie	7%	17%	17%	10%	48%
Zabieranie pieniędzy lub rzeczy	3%	3%	7%	31%	55%
Wandalizm – niszczenie rzeczy uczniów lub rzeczy należących do szkoły	0%	3%	17%	24%	55%

69% ankietowanych odpowiedziało, że to chłopcy częściej niż dziewczynki dopuszczają się omawianych wyżej zachowań.

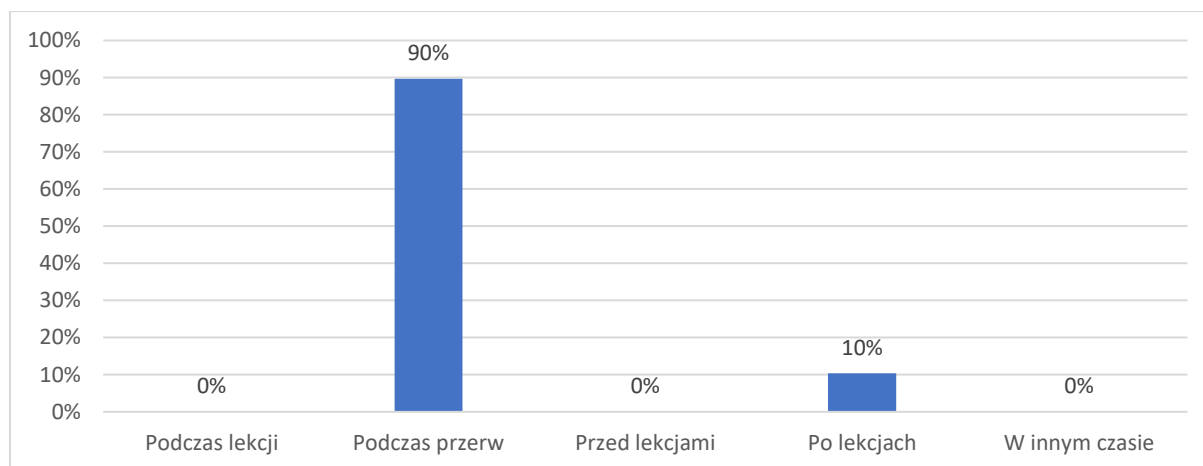
Wykres 18. Wymienione wyżej sytuacje są przejawami agresji. Kto w szkole częściej robi takie rzeczy?

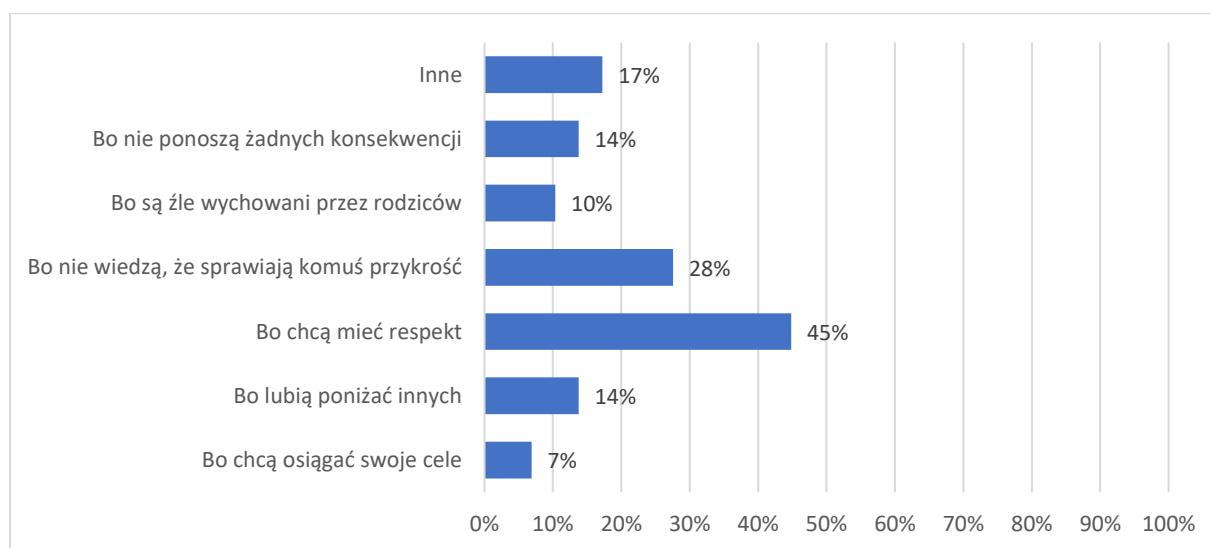
Zdecydowana większość uczniów odpowiedziała, że **do przemocy dochodzi najczęściej podczas przerw (90%)**. Zdecydowanie mniej badanych zaznaczyło, że dochodzi do niej po lekcjach (10%).

Wykres 19. Kiedy najczęściej dochodzi do przemocy?

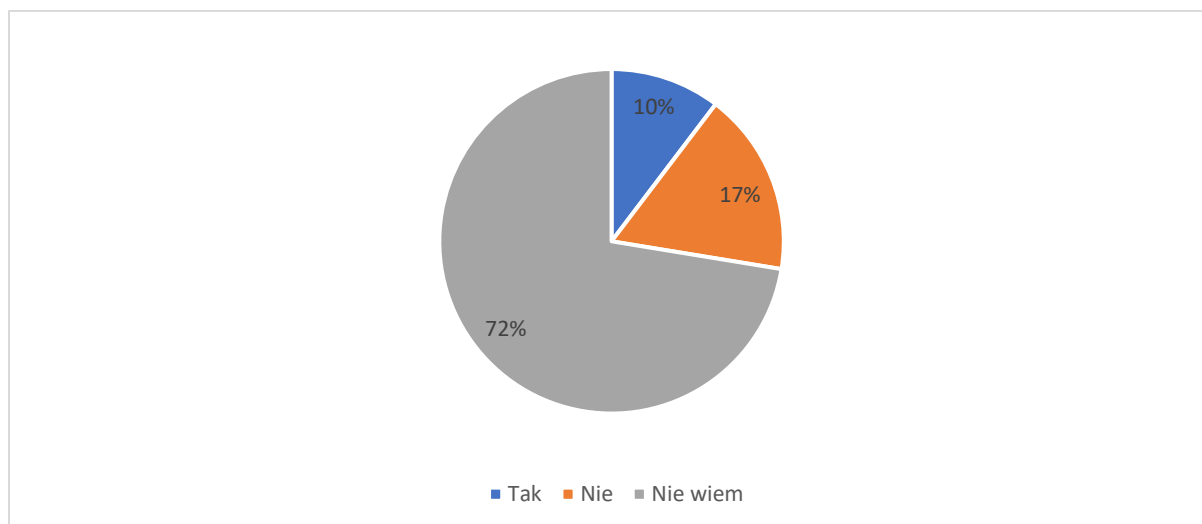
Wśród źródeł zachowań agresywnych ankietowani najczęściej wymieniali, że ich rówieśnicy zachowują się w ten sposób, ponieważ **chcą mieć respekt (45%)**, a także **dlatego, że nie wiedzą, że swoim zachowaniem sprawiają komuś przykrość (28%)**. Nieco mniejsze odsetki wskazały, że uczniowie zachowują się agresywnie, bo **nie ponoszą żadnych konsekwencji (14%)**, **lubią poniżać innych (14%)**, są **źle wychowani przez rodziców (10%)**, **chcą osiągnąć swoje cele (7%)**. W polu „inne” uczniowie wskazywali takie przyczyny jak: „lubią dręczyć innych”, „bo to lubią i lubią dokuczać innym”, „chcą się dowartościować”, „chcą być fajni”.

Wykres 20. Jak myślisz, dlaczego uczniowie zachowują się agresywnie?

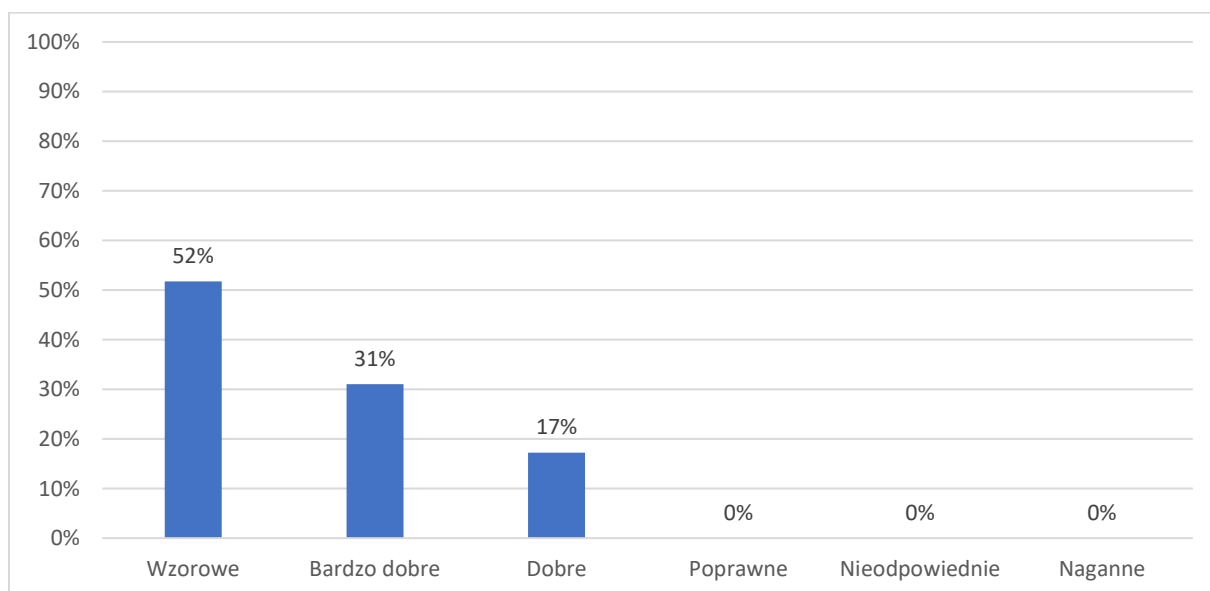
Uczniowie zostali zapytani także **zjawisko prześladowania uczniów najmłodszych klas przez starszych od siebie**. Jak wskazują odpowiedzi jest to **zjawisko marginalne- twierdząco odpowiedziało 10% zapytanych uczniów**.

Wykres 21. Czy w szkole jest zwyczaj prześladowania, straszenia najmłodszych uczniów (tzw. „kocenie”, „chrzest” lub „fala”)?

Następnie poproszono uczniów, aby ocenili swoje zachowanie. **52% uczniów oceniło swoje zachowanie w szkole jako wzorowe, 31% jako bardzo dobre, a 17% wskazało, że jest ono dobre**.

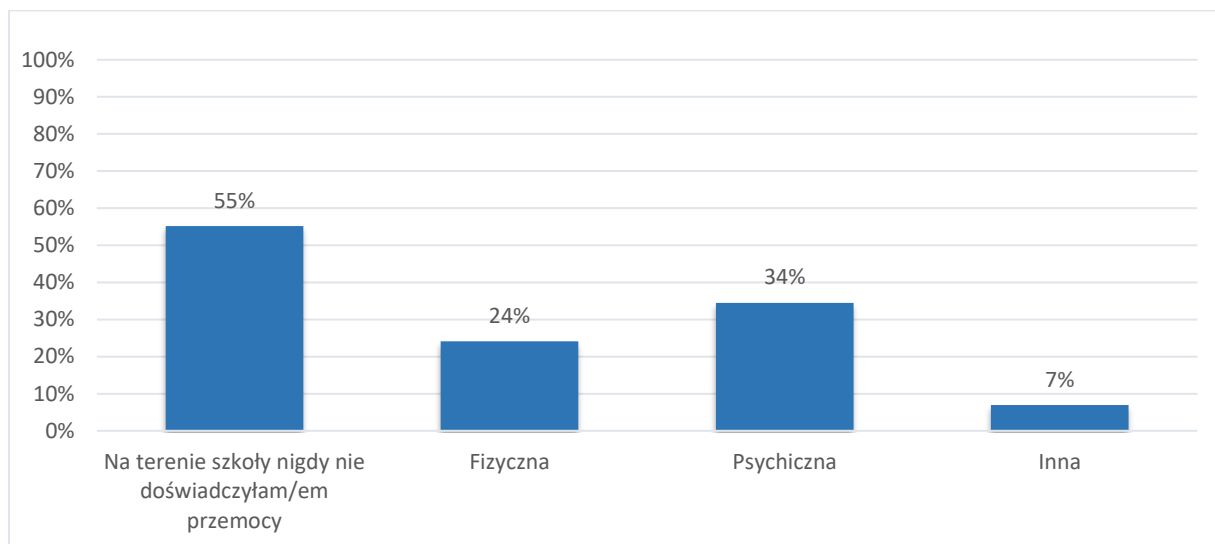
Wykres 22. Jak oceniasz swoje zachowanie w szkole?

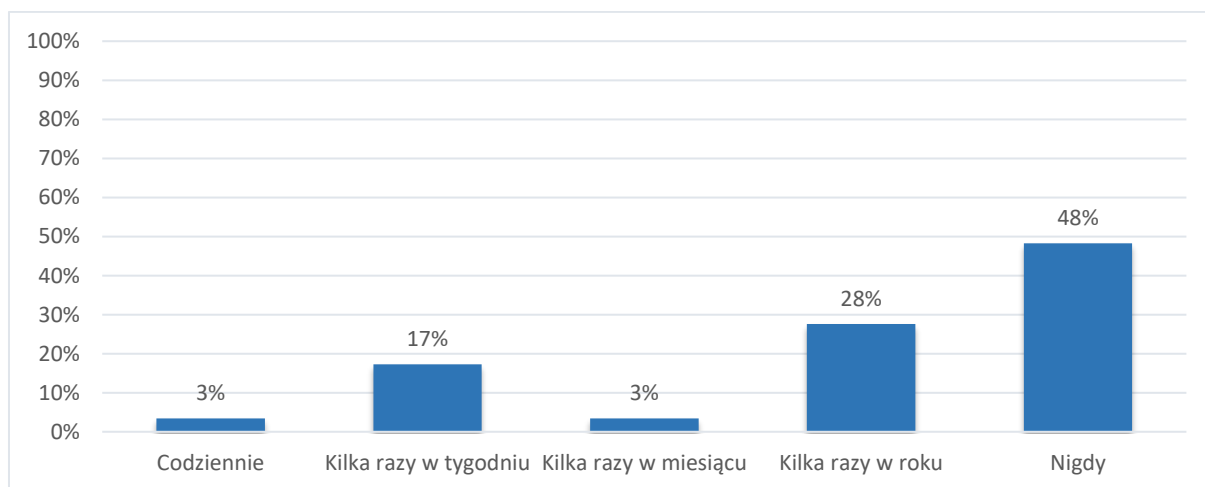
W dalszej części badania zapytano uczniów o ich własne doświadczenia związane z przemocą rówieśniczą. **55% badanych deklaruje, że na terenie szkoły nigdy nie doświadczyło przemocy. Aczkolwiek 34% uczniów doświadczyło tam przemocy psychicznej, 24% przemocy fizycznej, a 7% innej niż wskazane formy przemocy.**

Wykres 23. Jeśli doświadczyłeś/aś przemocy w szkole, to jakiego rodzaju to była przemoc?

W kolejnym pytaniu **48% ankietowanych deklaruje, że nie doznali przemocy ze strony innych uczniów.** Część badanych przyznaje, że **kilka razy w roku (28%)** oraz **kilka razy w miesiącu (3%)** doświadcza w szkole przemocy ze strony swoich kolegów lub koleżanek. Niektórzy uczniowie deklarują, że doświadczają przemocy rówieśniczej w szkole **kilka razy w tygodniu (17%)** lub **nawet codziennie (3%).**

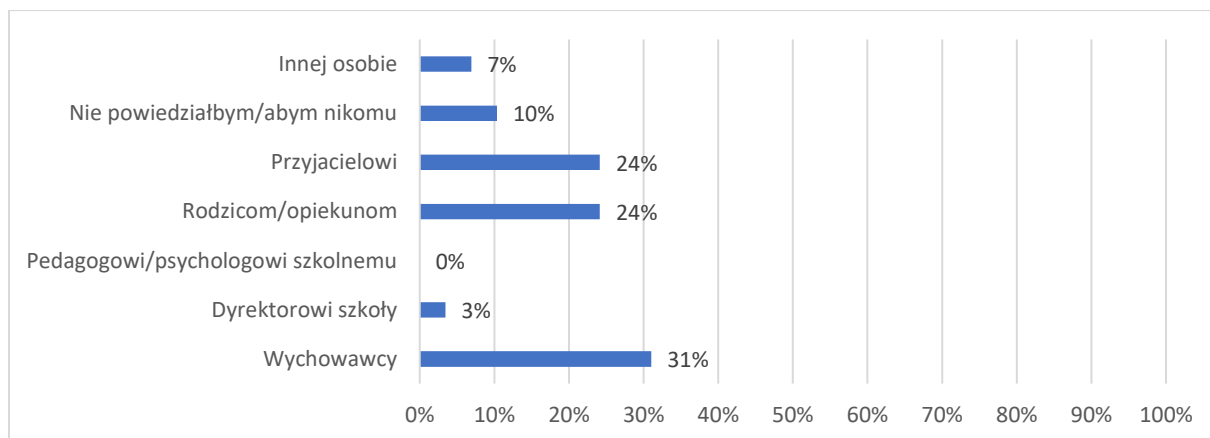
Wykres 24. Jak często doświadczasz którejkolwiek z form przemocy w szkole ze strony innych uczniów?

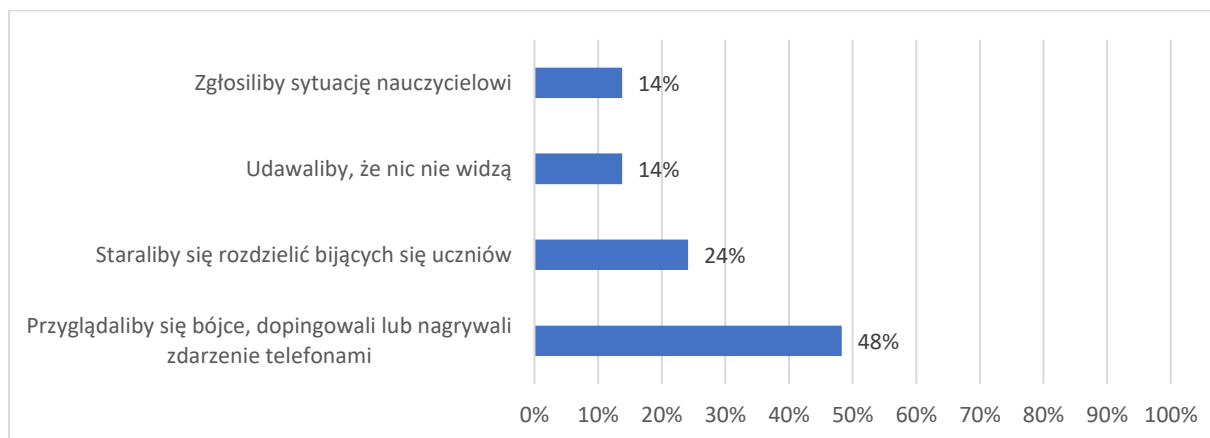
W sytuacji doświadczania przemocy uczniowie najczęściej powiedzieliby o tym wychowawcy (31%), a następnie rodzicom/ opiekunom (24%) oraz przyjacielowi (24%). Mniejsze odsetki badanych powiedziałyby o takiej sytuacji dyrektorowi szkoły (3%). 10% ankietowanych nie powiedziałyby nikomu, że doświadcza przemocy.

Wykres 25. Gdybyś doświadczył/a przemocy, to komu byś o tym powiedział/a? (można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź)

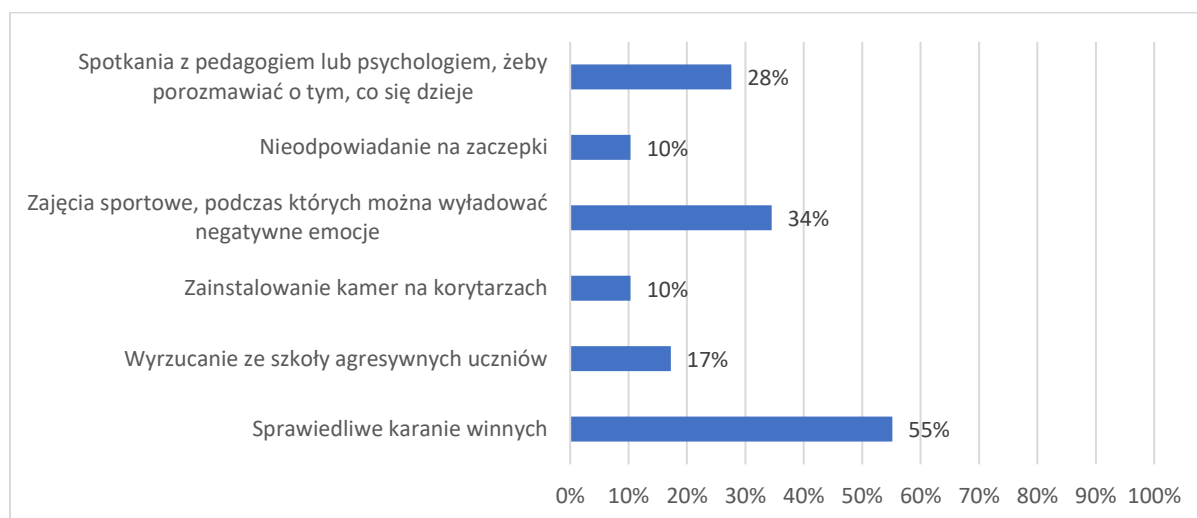
W kolejnym pytaniu zapytano badanych o reakcję uczniów na bójkę na szkolnym korytarzu. Prawie połowa respondentów- 48% odpowiedziało, że ich rówieśnicy przyglądaliby się bójce, dopingowali jej uczestników. Zdecydowanie mniej badanych zaznaczyło, że uczniowie staraliby się rozdzielić uczestników bójki (24%), zgłosiliby zajście nauczycielowi (14%) lub udawaliby, że nie widzą owego zdarzenia (14%). Uzyskane odsetki wskazują, że niewielu uczniów postąpiłoby właściwie będąc świadkami bójki.

Wykres 26. Jak uczniowie w Twojej szkole zareagowaliby na bójkę na szkolnym korytarzu? Co by zrobili, jak myślisz?

Większość uczniów jest zdania, że zwalczaniu przemocy w szkole skuteczne byłyby przede wszystkim działania podejmowane przez grono pedagogiczne. **Większość badanych, 55% odpowiedziało, że przy walce z przemocą rówieśniczą pomogłoby sprawiedliwe karanie winnych.** Kolejno, 34% uważa, że potrzebne jest organizowanie zajęć sportowych, które pomogłyby rozładować negatywne emocje, 28% wybrało spotkania z pedagogiem lub psychologiem i omawianie zaistniałych sytuacji, 17% jest zdania, że agresywni uczniowie powinni być wydalaní ze szkoły, a 10% zaznaczyło zainstalowanie monitoringu na szkolnych korytarzach. Tylko 10% odpowiedziało, że w walce z przemocą w szkole pomogłyby reakcje leżące po stronie uczniów, czyli nieodpowiadanie na zaczepki.

Wykres 27. Co Twoim zdaniem pomogłoby walczyć z przemocą w Twojej szkole?

Zjawisko przemocy domowej

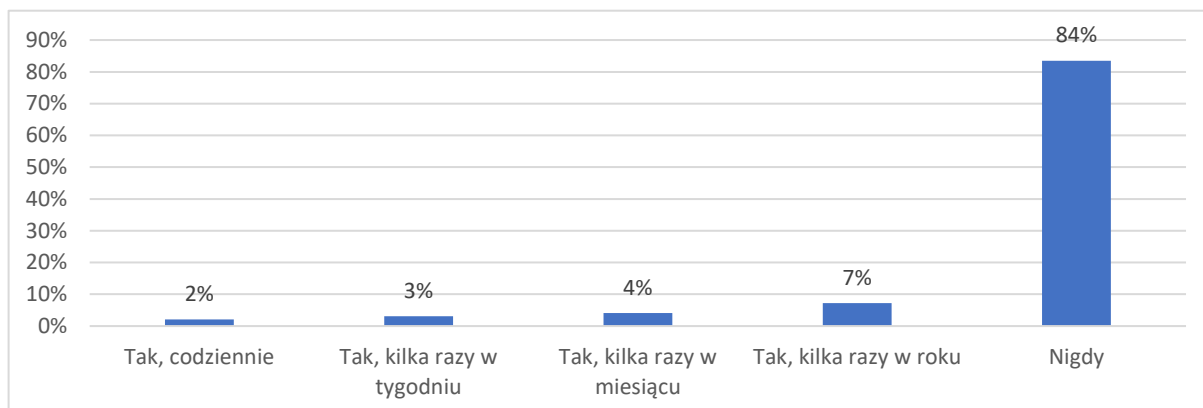
Z raportu „Dzieci się liczą” opracowanego przez Fundację Dajemy Dzieciom Siłę wynika, że 41% dzieci doświadcza przemocy ze strony bliskich dorosłych. Analizy pokazują, że najczęstszą formą przemocy ze strony dorosłych są klapsy i bicie ręką. Obie formy przemocy stosowało kilkakrotnie 44% dorosłych. Do bicia pasem więcej niż jeden raz przyznało się 6% ankietowanych, 4% szczypało dzieci, tyle samo ciągnęło za włosy lub ucho. W twarz uderzyło dziecko 3% dorosłych⁷. Zakaz bicia dzieci został wprowadzony w Polsce w 2010 r.

⁷ Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę, *Dzieci się liczą 2022. Raport o zagrożeniach bezpieczeństwa i rozwoju dzieci w Polsce*, Warszawa 2022.

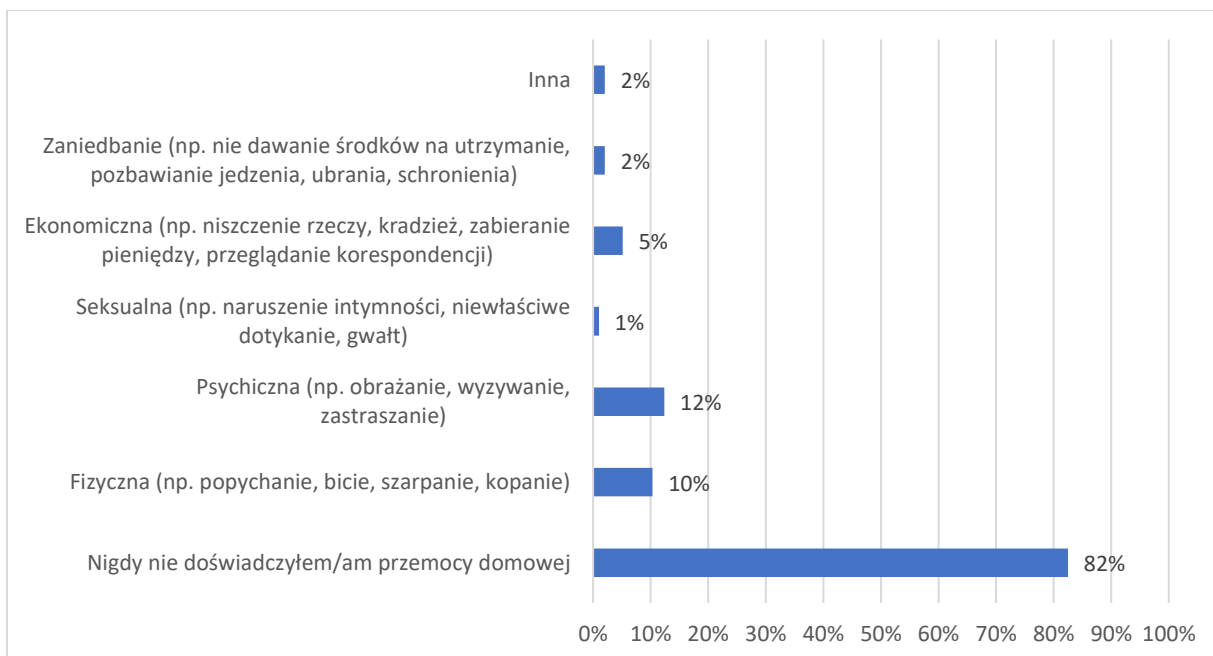
Uczniowie z gminy Wiskitki zostali zapytani o doświadczanie przez nich przemocy domowej. **Jak wynika z przeprowadzonych badań, 16% ankietowanych doświadczyło przemocy domowej, z czego 7% doświadcza jej kilka razy w roku, 4%- kilka razy w miesiącu, 3% nawet kilka razy w tygodniu, a 2% nawet codziennie.**

Wykres 28. Czy w swojej rodzinie doświadczyłeś/aś kiedykolwiek przemocy domowej?

Kolejne pytanie dotyczyło rodzaju doświadczanej przemocy. **Uczniowie najczęściej wskazywali, że doświadczają przemocy psychicznej (12%) oraz fizycznej (10%).** Mniejsze odsetki zaznaczały, że są osobami, które doznały/ doznają przemocy ekonomicznej (5%), zaniedbania (2%) czy też przemocy seksualnej (1%).

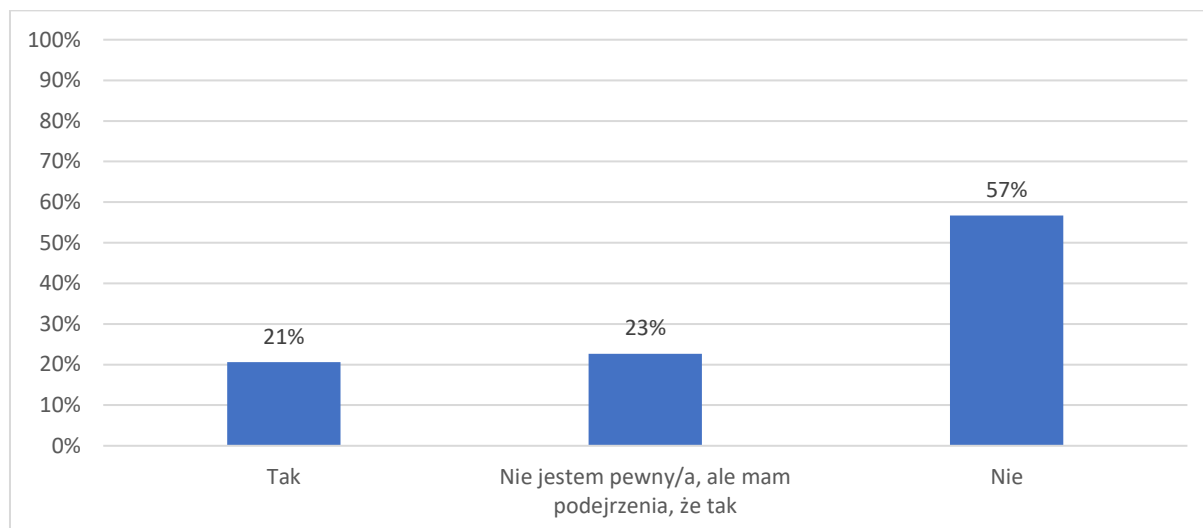
Wykres 29. Jeśli doświadczyłeś/aś przemocy domowej, to jakiego rodzaju to była przemoc?

Ponad połowa- 57% uczniów nie zna osobiście ani ze słyszenia osób doświadczających przemocy domowej. Jednakże 21% badanych odpowiedziało, że zna takie osoby, a 23% nie jest pewne, ale ma podejrzenia, że niektóre znane im osoby doznają przemocy domowej.

Wykres 30. Czy znasz osobiście lub „ze słyszenia” osoby doświadczające przemocy domowej?

Cyberprzemoc

Z badania *EU Kids Online* wynika, że cyberprzemoc pokrywa się z tradycyjną przemocą rówieśniczą (czyli taką, podczas której nie stosuje się technologii). Zazwyczaj osoby, które doświadczają lub są sprawcami cyberprzemocy, angażują się w tradycyjną przemoc rówieśniczą. Dwie trzecie badanych (62,5%), którzy doświadczyli przemocy tradycyjnej co najmniej raz w tygodniu, równie często padało ofiarami cyberagresji. Istnieje również związek bycia sprawcą przemocy tradycyjnej i cyberprzemocy. Większość osób (68%), które stosowały przemoc tradycyjną co najmniej raz w tygodniu, równie często angażowały się w przemoc elektroniczną⁸.

Uczniowie z gminy Wiskitki zostali poproszeni o ocenę częstotliwości występowania różnych zachowań w przestrzeni internetowej. Przyjętą w tych badaniach miarą jest odsetek badanych, którzy wskazują, że dane zachowanie występuje bardzo często oraz czasami. **Uzyskane wyniki pozwalają stwierdzić, że najbardziej rozpowszechnionym zachowaniem z jakim spotykają się uczniowie w Internecie jest udostępnienie prywatnej wiadomości innej osobie (łącznie 45%).** Zdecydowanie mniejsze odsetki dzieci i młodzieży mierzą się

⁸ Pyżalski J. (2019); *Elektroniczna przemoc rówieśnicza (cyberprzemoc)* [w:] J. Pyżalski, A. Zdrodowska, Ł. Tomczyk, K. Abramczuk, *Polskie badanie EU Kids Online 2018. Najważniejsze wyniki i wnioski* (s. 101– 118). Wydawnictwo Naukowe UAM.

w cyberprzestrzeni z takimi sytuacjami jak: otrzymywanie wiadomości z wyzwiskami, obelgami (łącznie 17%), publikowanie w Internecie filmików/zdjęć, które ośmieszają mnie lub inne osoby ze szkoły, otrzymywanie złośliwych komentarzy (10%), włamanie na konto np. w serwisie społecznościowym (7%), podszywanie się w Internecie pod inne osoby (3%) oraz otrzymywanie wiadomości z groźbami lub szantażem (3%). Tabela 7 przedstawia rozkład uzyskanych odpowiedzi.

Tabela 7. Czy Ty lub ktoś z Twojej szkoły zetknął się z wymienionymi zachowaniami w Internecie?

	Bardzo często	Czasami	Raczej rzadko	Nigdy
Udostępnienie mojej prywatnej wiadomości innej osobie.	17%	28%	7%	48%
Podszywanie się przede mną w Internecie lub inne osoby ze szkoły.	0%	3%	7%	90%
Włamanie na konto np. w serwisie społecznościowym.	0%	7%	7%	86%
Otrzymywanie wiadomości z groźbami lub szantażem.	0%	3%	17%	79%
Otrzymywanie wiadomości z wyzwiskami, obelgami.	3%	14%	34%	48%
Publikowanie w Internecie filmików/zdjęć, które ośmieszają mnie lub inne osoby ze szkoły.	0%	10%	21%	69%
Otrzymywanie złośliwych komentarzy („hejt”).				

Podsumowanie badań ankietowych i rekomendacje

Dorośli mieszkańcy gminy Wiskitki:

- ✓ W kontekście uzyskanych wyników na temat zjawiska przemocy domowej należy zwrócić większą uwagę na rozpowszechnianie informacji o podmiotach i miejscach świadczących pomoc osobom doświadczającym przemocy domowej za pomocą ulotek, plakatów, broszur i stron internetowych. Niezbędne jest także systematyczne i kompleksowe diagnozowanie zjawiska przemocy domowej, a także stałe podnoszenie kompetencji osób i służb zajmujących się ową problematyką. Zaleca się prowadzenie interdyscyplinarnych spotkań, konferencji lub szkoleń, na których obecni będą przedstawiciele wszystkich służb zajmujących się problematyką przemocy domowej. Wskazane jest również promowanie wzorów dobrego rodzicielstwa wolnego od przemocy, krzywdzenia i zaniedbywania np. poprzez prowadzenie warsztatów umiejętności wychowawczych i konsultacji dla rodziców. Rekomenduje się też prowadzenie lokalnych kampanii społecznych, które będą obalać mity i stereotypy na temat przemocy domowej, a także będą opisywać mechanizmy przemocy domowej i uświadamiać ich społeczną szkodliwość. Niezbędne jest prowadzenie działalności edukacyjnej, interwencyjnej, specjalistycznego poradnictwa rodzinnego, pracy socjalnej oraz realizacja różnego rodzaju programów z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej. Działania zapobiegawcze przemocy domowej powinny być realizowane na wielu poziomach. W działania powinno się zaangażować oprócz ustawodawcy, organizacji rządowych i pozarządowych, również całe społeczeństwo.

Dzieci i młodzież szkolna:

- ✓ Uczniowie w gminie Wiskitki deklarują w większości bardzo dobre lub dobre relacje z rodzicami, opiekunami oraz nauczycielami. Zaleca się rozwijanie pozytywnego potencjału rodziny i jednocześnie wzmacnianie czynnika chroniącego, jakim jest pozytywna więź dziecka z rodzicami poprzez realizację warsztatów podnoszących kompetencje wychowawcze rodziców.
- ✓ Zauważalnym problemem wśród młodych mieszkańców gminy są przypadki agresji i przemocy (zarówno fizycznej, jak i psychicznej), z jakimi badani spotykają się w środowisku rówieśniczym. Niektórzy z uczniów kilka razy w tygodniu, a nawet codziennie doświadczają przemocy fizycznej oraz psychicznej ze strony swoich kolegów i koleżanek w szkole. Otrzymane wyniki powinny skłonić do zapoczątkowania lub rozwijania w szkole działań z zakresu zapobiegania agresji

i przemocy, autoagresji oraz rozwiązywania konfliktów. Preferowane byłoby także doskonalenie szkolnych rozwiązań systemowych w zakresie kontroli i profilaktyki zachowań agresywnych. To przede wszystkim dyrektorzy placówek oświatowych powinni zwrócić szczególną uwagę na problem przemocy rówieśniczej. Co więcej, otrzymane wyniki na temat jakości relacji rówieśniczych w badanych klasach mogą posłużyć za zachętę do organizowania szkolnych warsztatów, podczas których dzieci i młodzież będą mieli okazję do wspólnego zastanowienia się nad alternatywnymi sposobami rozładowywania negatywnych emocji i skutecznymi sposobami rozwiązywania konfliktów, bez używania przemocy. Należy także ciągle udoskonalać szkolne systemy przeciwdziałania i reagowania na przemoc, w które włączać trzeba rodziców, od których dzieci młodzież czerpią wzorce w zakresie stosowania przemocy, jako rozwiązania codziennych problemów.

- ✓ 16% badanych uczniów doświadczyło przemocy domowej. Doświadczenie przemocy jest jednym z największych zagrożeń rozwoju i bezpieczeństwa dziecka. Konsekwencje przemocy wobec dzieci mogą być drastyczne i trwałe, zarówno fizyczne – takie jak obrażenia i skaleczenia, złamania, a nawet śmierć, jak i psychiczne – agresja, problemy ze zdrowiem psychicznym, niska samoocena, zaburzenia emocjonalne i poznawcze. Przemoc ze strony osób najbliższych – rodziców – zaburza więź dziecka z rodzicami, podstawową i najważniejszą relację w życiu dziecka, co bezpośrednio wpływa na poczucie bezpieczeństwa dziecka oraz jego umiejętność nawiązywania dobrych relacji z innymi ludźmi. Monitorowanie stanu przestrzegania praw dziecka to jedno ze zobowiązań organów państwowych wynikających z przyjęcia Konwencji o prawach dziecka. To również statutowe zadanie licznych organizacji pozarządowych, a także moralny obowiązek społeczeństwa, by zapewnić bezpieczeństwo i harmonijny rozwój najmłodszych mieszkańców naszego kraju. Realizacja tego zobowiązania wymaga rzetelnej diagnozy zagrożeń i skuteczności prowadzonej polityki społecznej. Jest to szczególnie istotne w szybko zmieniających się czasach, gdy na wyzwania cywilizacyjne nakładają się zagrożenia epidemiczne czy wojenne.
- ✓ W perspektywie wyników na temat funkcjonowania badanych uczniów w Internecie konieczna wydaje się również szeroka edukacja z zakresu bezpiecznego korzystania z Internetu, czyli wspieranie świadomości prawnej uczniów, rozwijanie umiejętności ochrony przez niebezpiecznymi sytuacjami, czy poszerzanie wiedzy z zakresu ochrony własnych danych.

<i>Tabela 1. Przyrost naturalny w Gminie Wiskitki- lata 2020-2022.....</i>	<i>4</i>
<i>Tabela 2. Działania Zespołu Interdyscyplinarnego oraz grup diagnostyczno-pomocowych.</i>	<i>7</i>
<i>Tabela 3. Przekonania dotyczące przemocy.....</i>	<i>14</i>
<i>Tabela 4. Jak często Pana/Pani zdaniem w przypadku przemocy domowej zdarza się:</i>	<i>16</i>
<i>Tabela 5. Przekonania dotyczące wychowania.....</i>	<i>18</i>
<i>Tabela 6. Jak często poniższe sytuacje zdarzają się w Twojej szkole?</i>	<i>26</i>
<i>Tabela 7. Czy Ty lub ktoś z Twojej szkoły zetknął się z wymienionymi zachowaniami w Internecie? ...</i>	<i>34</i>
<i>Wykres 1. Liczba mieszkańców w latach 2020-2022.</i>	<i>4</i>
<i>Wykres 2. Jak częste jest w Pana/Pani opinii zjawisko przemocy domowej Pana/Pani miejscowości? 9</i>	
<i>Wykres 3. Czy w Pana/Pani otoczeniu są osoby (znane osobiście lub "ze słyszenia") doświadczające</i> <i>przemocy domowej?</i>	<i>10</i>
<i>Wykres 4. Czy kiedykolwiek doświadczył/a Pan/i przemocy od członka swojej rodziny?</i>	<i>10</i>
<i>Wykres 5. Jakiego rodzaju była to przemoc? (można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź)</i>	<i>11</i>
<i>Wykres 6. Jak zakończyła się ta sytuacja?</i>	<i>11</i>
<i>Wykres 7. Czy w związku ze stosowaną wobec Pana/Pani przemocą, poprosił/a Pan/i, o pomoc (np.</i> <i>bliską osobę, instytucję, osobę duchowną, sąsiadów)?</i>	<i>12</i>
<i>Wykres 8. Skąd według Pana/Pani bierze się agresja w stosunku do członków rodziny?</i>	<i>13</i>
<i>Wykres 9. Co Pana/Pani zdaniem pomogłoby zwalczyć przemoc domową?</i>	<i>15</i>
<i>Wykres 10. Jak dogadujesz się z rodzicami lub opiekunami? Jakie są Wasze relacje?</i>	<i>20</i>
<i>Wykres 11. Czy czujesz się bezpiecznie w swoim domu?</i>	<i>20</i>
<i>Wykres 12. Jak oceniasz swoje relacje z nauczycielami?</i>	<i>21</i>
<i>Wykres 13. Jak czujesz się w swojej klasie?</i>	<i>22</i>
<i>Wykres 14. Czy czujesz się bezpiecznie w swojej szkole? Czyli czy idziesz tam bez żadnych obaw i</i> <i>strachów?</i>	<i>22</i>
<i>Wykres 15. Czy w szkole są uczniowie, których się boisz?</i>	<i>23</i>
<i>Wykres 16. Czy masz w klasie lub szkole przynajmniej jedną osobę, której możesz się zwierzyć, gdy jest</i> <i>Ci z czymś trudno?</i>	<i>23</i>
<i>Wykres 17. Czy gdyby wydarzyło się coś niepokojącego (np. ktoś Ci groził, prześladował Cię, namawiał</i> <i>do zrobienia czegoś złego), to czy zaufałbyś swojemu rodzicowi lub opiekunowi i powiedział mu o swoim</i> <i>problemie?</i>	<i>24</i>
<i>Wykres 18. Wymienione wyżej sytuacje są przejawami agresji. Kto w szkole częściej robi takie rzeczy?</i> <i>.....</i>	<i>26</i>
<i>Wykres 19. Kiedy najczęściej dochodzi do przemocy?</i>	<i>27</i>
<i>Wykres 20. Jak myślisz, dlaczego uczniowie zachowują się agresywnie?</i>	<i>27</i>

Wykres 21. Czy w szkole jest zwyczaj prześladowania, straszenia najmłodszych uczniów (tzw. „kocenie”, „chrzest” lub „fala”)?	28
Wykres 22. Jak oceniasz swoje zachowanie w szkole?	28
Wykres 23. Jeśli doświadczyłeś/aś przemocy w szkole, to jakiego rodzaju to była przemoc?	29
Wykres 24. Jak często doświadczasz którejkolwiek z form przemocy w szkole ze strony innych uczniów?	29
Wykres 25. Gdybyś doświadczył/a przemocy, to komu byś o tym powiedział/a? (można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź)	30
Wykres 26. Jak uczniowie w Twojej szkole zareagowaliby na bójkę na szkolnym korytarzu? Co by zrobili, jak myślisz?	30
Wykres 27. Co Twoim zdaniem pomogłoby walczyć z przemocą w Twojej szkole?	31
Wykres 28. Czy w swojej rodzinie doświadczyłeś/aś kiedykolwiek przemocy domowej?	32
Wykres 29. Jeśli doświadczyłeś/aś przemocy domowej, to jakiego rodzaju to była przemoc?	32
Wykres 30. Czy znasz osobiście lub „ze słyszenia” osoby doświadczające przemocy domowej?	33